

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل : کلیه فواید مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاكرات مجلس - اخبار مجلس - انتصابات - آگهی های رسمی و قانونی

شماره ۳۶۹۲

۳ شنبه ۲۳ مهر ماه ۱۳۳۶

سال سیزدهم

شماره مسلسل ۱۱۵

دوره نوزدهم قانونگزاری

مذاكرات مجلس شورای ملی

جلسه ۱۱۵

صورت مشروح مذاكرات مجلس روز ۵ شنبه

۲۴ مرداد ماه ۱۳۳۶

فهرست مطالب:

- ۱) تصویب صورت مجلس
- ۲) قرائت گزارش کمیسیون نفت راجع با اجازه مبادله موافقت نامه بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت ایتالیائی
- ۳) معرفی آقای عیسی کورس به معاونت وزارت بازرگانی بوسیله آقای وزیر بازرگانی
- ۴) طرح و تصویب يك فوریت و اصل گزارش کمیسیون نفت دائر با اجازه مبادله موافقت نامه بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت ایتالیائی
- ۵) طرح و تصویب لایحه اجازه استخدام معلمین و کارمندان فنی و خدمتگزاران جز عجهت مدارس جدید
- ۶) تعیین موقع جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس دو ساعت و ۲۰ دقیقه پیش از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

۱- تصویب صورت مجلس

رئیس - اسامی غائبین جلسه پیش قرائت میشود (بشرح ذیل قرائت شد)

غائبین با اجازه - آقایان: دکتر آهی - باقر بوشهری - کاظم شیبانی - حشمتی - سراج حجازی - مسعودی - اردلان - دکتر ضیائی - قرشی - عامری - کدیور - برومند - کیکاوسی - قنات آبادی - قبادیان - سعیدی - استخر - مهندس ظفر - مهندس فیروز - سالار بهزادی - دکتر عمید - صرافزاده - حکیمی - اورنگ - مهندس جفرودی - کبر - ابتهاج - کشکولی - جلیلی - یارافشار - دکتر طاهری - پرفسور اعلم - عرب شیبانی - خزیمه علم

مهندس اردبیلی - بزرگ ابراهیمی - بهادری - دکتر امین - هدی - دکتر بینا - ساکینیان - آقایان - طباطبائی قمی - رئیس - نسبت بصورت مجلس نظری نیست؟ (اظهاری نشد) - ورت مجلس تصویب شد

۲- قرائت گزارش کمیسیون

نفت راجع با اجازه مبادله

موافقت نامه بین شرکت

ملی نفت ایران و شرکت

ایتالیائی

رئیس - گزارش کمیسیون نفت مطرح است قرائت میشود :

(بشرح ذیل قرائت شد)

گزارش از کمیسیون مخصوص

نفت بمجلس شورای ملی

بطوریکه خاطر نمایندگان محترم مسبق است قانون نفت بمنظور تعیین نحوه استفاده از منابع نفتی ایران بتصویب مجلسین رسیده است و در آن قانون طرز اقدام شرکت ملی نفت در مورد بهره برداری از منابع مزبور بعنوان مشارکت یا عاملیت تعیین گردیده و به شرکت مزبور اجازه داده شده که در چهار دیواری آن قانون موافقتنامه هائی برای اکتشاف و استخراج و بهره برداری از منابع نفت که در اراضی خارج از حوزه عملیات کنسرسیوم قرار گرفته با اشخاص یا شرکت هائی که صلاحیت فنی و مالی آنها مجرب باشد تنظیم نماید که پس از تأیید از طرف دولت بمجلس شورای ملی تقدیم گردد.

بمنظور اجرای هدفهای مصرح در قانون مزبور شرکت ملی نفت موافقتنامه ای با شرکت آجیب مینراریا ایتالیائی تنظیم و طبق ماده ۲ قانون مزبور بدولت تقدیم نموده است موافقتنامه مزبور از طرف دولت تأیید و بمجلس تقدیم و بکمیسیون خاص نفت ارجاع شده است.

این موافقتنامه در جلسات عیدیه با حضور آقای نخست وزیر و آقای وزیر دارائی و آقای انتظام مدیر عامل شرکت نفت و آقای فواد روحانی مدیر امور حقوقی شرکت مزبور مورد بحث و شور واقع شد و اینک رؤس مطالب و نکات مهم آن بشرح زیر معروض میگردد:

طرفین این موافقتنامه شرکت ملی نفت

ایران و شرکت آجیب مینراریا می باشد شرکت

آجیب مینراریا Agip Mineraria

شرکت ایتالیائی است و مخفف

Agence Generale Italienne de petrole

می باشد و سرمایه (۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰) لیر ایتالیائی است که تماماً (۱۹۹۷۵) در صد

مستقیماً و ۲۰ درصد بطور غیر مستقیم یعنی بوسیله شرکت فرعی Snam خطوط اوله)

متعلق بشرکت انی (Eni) مخفف

Enti nazionale idrocarbur

می باشد شرکتی است ایتالیائی که کار آن تصدی عملیات مربوط بصنعت نفت (تفحص و استخراج و عمل آوردن و فروش نفت و گاز) است شرکت انی که در سال ۱۹۵۳ تشکیل شده مؤسسه ملی نفت دولت ایتالیا است و سرمایه آن تماماً متعلق بدولت مزبور می باشد.

پنج شرکت عمده بصورت شرکت فرعی مؤسسه انی (که فقط مالک سهام شرکت های مزبور است و خود رأساً هیچگونه عملیات صنعتی بعهده ندارد) برور تشکیل شده اند که کلیه امور مربوط بصنعت نفت در همه مراحل آن بوسیله آنها انجام میگردد.

همه آن ها بزرگترین شرکت آجیب مینراریا است که خود دارای سیزده شرکت فرعی می باشد. چهار شرکت دیگر که تابع مؤسسه

انی هستند عبارتند از شرکت سنام Snam

که کار آن حمل و نقل نفت و گاز است

و شرکت آجیب Agip که متصدی تصفیه و

پخش می باشد و آنیج Anig مشتقات شیمیائی

تهیه میکند و بالاخره Agp niuclearaire

که متصدی مطالعات اتمی است - در

مورد این سه شرکت اخیراً اندازه کمقاری

از سرمایه متعلق با اشخاص و بنگاههای خصوصی

است ولیکن در مورد شرکت آجیب مینراریا

و شرکت سنام کلیه سهام متعلق بدولت

ایتالیا است.

شرکت آجیب مینراریا در کشور

ایتالیاموفق بتولید مقادیر زیادی گاز شده

و امروز سالبانه مجموعاً پنج بیلیون متر مکعب

گاز از نواحی شمالی ایتالیا استخراج میکنند

برای عملیات صنعت نفت کاملاً مجهز و در

حال حاضر دارای ۳۴ دستگاه حفاری عمیق

۱۲ دسته مأمور مطالعات معرفه الارضی و عده بسیاری مهندس وزمین شناس و شیمیست و سایر متخصصین فنی است.

شرکت آجیب مینراریا در سیل نیز مشغول عملیات اکتشافی است و انتظار دارد که عملیات مزبور را بزودی بپتیبچه برساند. در خارج از ایتالیا نیز شرکت مزبور در مصروف رسو مالی مشغول عملیات اکتشافی میباشد. در مصر ۲۳ درصد سهام یک شرکت نفت ایران میباشد. علاوه بر این برای آن که اعضای هیئت مدیره اصولاً حق قطعی نمودن چنین قصد انتقالی را نداشته باشند نامه ای از شرکت آجیب مینراریا گرفته شده باین مضمون که در چنین موارد انتقال موکول با اجازه دولت ایران خواهد بود که البته دولت نیز بنوبه خود بموجب مقررات قانون ملزم است از مجلسین مجوز قانونی کسب نماید.

سازمان شرکت سیرپ عبارت است از مجمع عمومی هیئت مدیره هیئت بازرسی و مدیر عامل.

مجمع عمومی از صاحبان سهام شرکت تشکیل می شود و عالیترین مقام شرکت است و دارای اختیارات تام میباشد و تصمیماتی که با کثرت میگیرد قابل اجراء است و چون شرکت سیرپ هر یک از سهام داران پنج درصد از سهام میباشد و باین جهت در برخی موارد اکثریت یا اتفاق آراء حاصل نشود لذا در موافقت نامه مقرر گردیده است که هر یک از طرفین معادل یک درصد سهام خود را نزد افزایش خواهد یافت و چنانچه احتیاج بوجود اضافی دیگری پیدا کند از طریق استقراض تهیه مینماید و در صورتیکه موفق باستقراض نشود هر یک از شرکا نصف وجوه مورد لزوم را تأمین خواهند نمود.

(سرمایه شرکت سیرپ از تاریخ بهره برداری یعنی بعد از پایان عملیات اکتشاف و از تاریخ استخراج ممکن است اضافه شود).

سهام الشرکه هر یک از شرکت های نفت ملی ایران و آجیب مینراریا در این شرکت پنجاه درصد میباشد.

سهام شرکت سیرپ بترتیب معینی که در موافقت نامه و اساسنامه و یک نامه ضمیمه قرارداد تصریح شده قابل انتقال است و خلاصه آن این است که:

اگر یکی از صاحبان سهام بخواهد سهام خود را منتقل کند باید در مرحله اول بصاحب سهام دیگر رجوع کند و اگر آنها مایل بخرید سهام مشارالیه باشند حق تقدم در خرید خواهند داشت.

در دایره گروه هر یک از طرفین انتقال سهام هیچ تشریفات ندارد چون بطوریکه در متن موافقت نامه قید شده است سرمایه شرکت را هر یک از طرفین با گروه وابسته بان متناسب سهم خود باید بپردازد. بنابراین انتقال در بین صاحبان سهام و اعضای گروه آنها

در حقیقت انتقال بمعنی واقعی کلمه خارج شدن سهام از دست طرفین اصلی نیست.

حال چنانچه صاحب صاحبان سهام دیگر مایل بخرید سهامی که عرضه می شود نباشد فروشنده حق معامله سهام را با اشخاص خارج از گروه های طرفین ندارد مگر با موافقت کلیه اعضای هیئت مدیره شرکت سیرپ که البته نصف آنها منتخب شرکت ملی نفت ایران میباشد. علاوه بر این برای آن که اعضای هیئت مدیره اصولاً حق قطعی نمودن چنین قصد انتقالی را نداشته باشند نامه ای از شرکت آجیب مینراریا گرفته شده باین مضمون که در چنین موارد انتقال موکول با اجازه دولت ایران خواهد بود که البته دولت نیز بنوبه خود بموجب مقررات قانون ملزم است از مجلسین مجوز قانونی کسب نماید.

سازمان شرکت سیرپ عبارت است از مجمع عمومی هیئت مدیره هیئت بازرسی و مدیر عامل.

مجمع عمومی از صاحبان سهام شرکت تشکیل می شود و عالیترین مقام شرکت است و دارای اختیارات تام میباشد و تصمیماتی که با کثرت میگیرد قابل اجراء است و چون شرکت سیرپ هر یک از سهام داران پنج درصد از سهام میباشد و باین جهت در برخی موارد اکثریت یا اتفاق آراء حاصل نشود لذا در موافقت نامه مقرر گردیده است که هر یک از طرفین معادل یک درصد سهام خود را نزد افزایش خواهد یافت و چنانچه احتیاج بوجود اضافی دیگری پیدا کند از طریق استقراض تهیه مینماید و در صورتیکه موفق باستقراض نشود هر یک از شرکا نصف وجوه مورد لزوم را تأمین خواهند نمود.

(سرمایه شرکت سیرپ از تاریخ بهره برداری یعنی بعد از پایان عملیات اکتشاف و از تاریخ استخراج ممکن است اضافه شود).

سهام الشرکه هر یک از شرکت های نفت ملی ایران و آجیب مینراریا در این شرکت پنجاه درصد میباشد.

سهام شرکت سیرپ بترتیب معینی که در موافقت نامه و اساسنامه و یک نامه ضمیمه قرارداد تصریح شده قابل انتقال است و خلاصه آن این است که:

اگر یکی از صاحبان سهام بخواهد سهام خود را منتقل کند باید در مرحله اول بصاحب سهام دیگر رجوع کند و اگر آنها مایل بخرید سهام مشارالیه باشند حق تقدم در خرید خواهند داشت.

در دایره گروه هر یک از طرفین انتقال سهام هیچ تشریفات ندارد چون بطوریکه در متن موافقت نامه قید شده است سرمایه شرکت را هر یک از طرفین با گروه وابسته بان متناسب سهم خود باید بپردازد. بنابراین انتقال در بین صاحبان سهام و اعضای گروه آنها

تابعیت ایران یا ایتالیا داشته باشد و نیز نباید وابسته بیکی از طرفین موافقت نامه باشد و علاوه نباید هیچگونه منافعی در امور نفتی داشته باشد.

مدیر عامل که سمت مدیریت کل را نیز دارد از طرف شرکت آجیب مینراریا تعیین خواهد شد.

حوزه عملیات شرکت سیرپ عبارت است از سه منطقه بشرح و مشخصات زیر:

الف- ناحیه ای واقع در دامنه کوه زاگروس بمساحت تقریبی ۱۱۴۰۰ کیلو متر مربع واقع در مشرق حدود عملیات کنسرسیوم به عادات خطی که نقاط لالی - مسجد سلیمان - هفت گل و بهجهان را میبندد و در ناحیه ای که کوه های ذیل در آن واقع است:

کوه بدمستان - کوه دلگیر - کوه کنگ - کوه نشان - کوه دولاپ - کوه کلار - کوه سرخ - کوه ریک (جانکی) - کوه اروغان - کوه سفید.

آبادیه های زیرین در این ناحیه واقع اند: ده دیز - ماری - بیدال - ایاغازیک - غزلک - ارمان - ناغون.

ب- ناحیه ای واقع در ساحل بهرمان تا ابتدای حد فلات قاره بمساحت تقریبی ۶۰۰۰ کیلومتر مربع ناحیه ای واقع در مشرق جاسک در حدود ساحل تا (رأس میدان) مشتمل بر آبادی های لئس - مسور - یاغین - یائین - نومی - گورانی - سوراک که در قسمت های شمال آن کوه های هنگه - انگری - مین نیلاک - دره امان - کور و چو واقع است و رودخانه های ساویش و گبریک و یاغین از این منطقه بدر می آید.

ج- ناحیه ای از فلات قاره شمال خلیج فارس بمساحت تقریبی ۵۶۰۰ کیلو متر مربع.

این ناحیه در قسمت ساحلی از رأی بحرگان بیندر دیلم تا خور صینی امتداد دارد و در داخل دریا تا حدود فلات قاره در جهت تقریبی عمود بر خط منصف را مشتمل میباشد.

اداره امور فنی شرکت بدست کارمندان سیرپه میشود که بمعرفی شرکت آجیب مینراریا و بانتخاب مدیر عامل مشغول کار میشوند و شرکت سیرپ مکلف است وقت کند که استخدام این قبیل کارمندان خارجی منحصراً برای تصدی مشاغل صورت گیرد که نتواند برای اشغال آن مشاغل ایرانیانی که دارای معلومات و تجربیات لازم باشند پیدا کند و مخصوصاً سیرپ با همکاری شرکا برنامه ای برای کارآموزی و تعلیم فنی و صنعتی طرح و تنظیم خواهد نمود تا کارمندان ایرانی با گرفتن تعلیمات لازم در کوتاه ترین مدت ممکنه جایگزین کارمندان خارجی شده و در عملیات سیرپ مشاغل مسئولیت دار را احراز نمایند.

تفصیل و اکتشاف و پرداخت هزینه آن بعهده شرکت آجیب مینراریا که از نظر فنی و مالی مجهز تشخیص گردیده و اگذار شده و شرکت مزبور موظف است نقشه های اکتشافی را پس از مشاوره با شرکت ملی نفت ایران و همچنین اجرای نقشه های مزبور را عهده دار شود عملیات اکتشافی حداکثر باید در ظرف مدت دوازده سال با هزینه ای که حداقل کمتر از ۲۲ میلیون دلار امریکائی نباشد انجام گیرد.

توضیحاً یادآوری میشود که مهمترین و حساسترین مرحله صنعت نفت مرحله اکتشاف است و در این مرحله است که تولید اضافه کرایه حمل و نقل و بارگیری تا کنار دریا بملاوه رقمی معادل ۱۲۵ درصد قیمت اعلان شده که بابت حد اقل مالیات بدولت ایران باید پرداخت شود در صورتیکه بشرح فوق عملیات اکتشافی بپتیبچه مثبت برسد پرداخت هزینه آن بشرکت آجیب مینراریا یا بطریق اقساط سالیانه از تاریخ بهره برداری انجام خواهد شد و میزان آن نباید هیچگاه از معادل ده سنت نسبت بهر بشکه نفت خام صادر شده کمتر باشد. بدیهی است بعضی اینکه وجود ذخیره نفتی کافی میزان تجاری بشوت رسید شرکت سیرپ کلیه مخارجی را که برای توسعه و بهره برداری میدان مورد بحث انجام میشود بعهده خواهد گرفت.

بنا بر اینکه در بالا متذکر گردید مدت عملیات اکتشافی دوازده سال است ولی در انقضای سال پنجم از تاریخ شروع عملیات بیست و پنج درصد از مساحت و در آخر سال نهم بیست و پنج درصد دیگر از مجموع مساحت نواحی حوزه عملیات کسرو بشرکت ملی نفت ایران مسترد میشود و نیز در انقضای سال دوازدهم تنها زمین هائی در اختیار شرکت سیرپ خواهد ماند که در آنها میدانهائی قابل بهره برداری بپتیبچه تجارتی وجود داشته باشد.

مدت عملیات بهره برداری بیست و پنج سال از تاریخ شروع بفرش نفت موقعی شروع میشود که تأسیساتی که جهت حمل و بارگیری منظم برای بهره برداری لازم است آماده شده و اولین بیست هزار تن نفت از محصول آن میدان بفرش رسیده باشد.

همچنین بعد از انقضای مدت بیست و پنج ساله نیز بشرح مذکور در ماده ۳۰ موافقتنامه ممکن است تمدید شود و در صورت تمدید در دوره پنجاه اول مندرجات این موافقتنامه مأخذ عمل است و در مورد تمدید در پنجاههای دوم و سوم هر گاه شرکت ملی نفت در فعالیتهای مشابهی مشارکت نموده باشد و تا آن تاریخ در این مشارکت های جدید نتایج بدست آورده باشد که شرایط آن برای دولت

توضیح آنکه مخارج اکتشاف پس از رسیدن به مرحله بهره برداری طی سنوات مستهلك و نصف آن عاید شرکت ملی نفت ایران میشود.

نتیجه مثبت این است که قابلیت تولید میدان نفت بپتیبچه تجارتمی محرز شناخته شود.

قابلیت تولید میدان نفت بپتیبچه تجارتمی وقتی محرز شناخته میشود که اگر قیمت تمام شده آن را از قیمت اعلان شده همان نوع نفت کسر کنیم سود مناسبی باقی بماند.

قیمت تمام شده عبارت است از هزینه تولید اضافه کرایه حمل و نقل و بارگیری تا کنار دریا بملاوه رقمی معادل ۱۲۵ درصد قیمت اعلان شده که بابت حد اقل مالیات بدولت ایران باید پرداخت شود در صورتیکه بشرح فوق عملیات اکتشافی بپتیبچه مثبت برسد پرداخت هزینه آن بشرکت آجیب مینراریا یا بطریق اقساط سالیانه از تاریخ بهره برداری انجام خواهد شد و میزان آن نباید هیچگاه از معادل ده سنت نسبت بهر بشکه نفت خام صادر شده کمتر باشد. بدیهی است بعضی اینکه وجود ذخیره نفتی کافی میزان تجاری بشوت رسید شرکت سیرپ کلیه مخارجی را که برای توسعه و بهره برداری میدان مورد بحث انجام میشود بعهده خواهد گرفت.

بنا بر اینکه در بالا متذکر گردید مدت عملیات اکتشافی دوازده سال است ولی در انقضای سال پنجم از تاریخ شروع عملیات بیست و پنج درصد از مساحت و در آخر سال نهم بیست و پنج درصد دیگر از مجموع مساحت نواحی حوزه عملیات کسرو بشرکت ملی نفت ایران مسترد میشود و نیز در انقضای سال دوازدهم تنها زمین هائی در اختیار شرکت سیرپ خواهد ماند که در آنها میدانهائی قابل بهره برداری بپتیبچه تجارتی وجود داشته باشد.

مدت عملیات بهره برداری بیست و پنج سال از تاریخ شروع بفرش نفت موقعی شروع میشود که تأسیساتی که جهت حمل و بارگیری منظم برای بهره برداری لازم است آماده شده و اولین بیست هزار تن نفت از محصول آن میدان بفرش رسیده باشد.

همچنین بعد از انقضای مدت بیست و پنج ساله نیز بشرح مذکور در ماده ۳۰ موافقتنامه ممکن است تمدید شود و در صورت تمدید در دوره پنجاه اول مندرجات این موافقتنامه مأخذ عمل است و در مورد تمدید در پنجاههای دوم و سوم هر گاه شرکت ملی نفت در فعالیتهای مشابهی مشارکت نموده باشد و تا آن تاریخ در این مشارکت های جدید نتایج بدست آورده باشد که شرایط آن برای دولت

ایران از شرایط موافقت نامه حاضر مساعدتر باشد کلیه شرایط موافقت نامه های مذکور شامل مدت دو دوره تمدید نامبرده خواهد گردید.

چون ممکن است در اجرای این موافقتنامه بین شرکا اختلافاتی حاصل شود برای رفع اختلاف بر اساس مصدحات ماده ۴۲ و ۴۴ این موافقتنامه اقدام بعمل خواهد آمد. تقسیم سود پس از کسر کردن کلیه هزینه های جاری عملیات خواه در ایران و خواه در خارج که شامل هزینه های اداری و استهلاکات و زیانهای مندرج در بند د ماده ۳۵ قانون مالیات بر درآمد مورخ ۱۳۲۸ نیز خواهد بود آنچه باقی بماند سود ویژه است و از مجموع این سود ویژه نصف بعنوان مالیات و حقوق دولتی بدولت ایران پرداخت خواهد گردید و نصف باقیمانده دیگر با المناصفه بین شرکت ملی نفت ایران و آجیب مینراریا تقسیم خواهد شد.

مبانی که بشرح فوق در وجه دولت ایران پرداخت میگردد شامل کلیه حقوق دولتی است.

ضمناً آنچه در فوق گفته شد بپتیبچه وجه مربوط بعهده پرداخت حقوق خدمات انجام شده (از قبیل آب و برق و حق راهنمایی در بنادر و مجاری فاضل آب و خدمات بهداشتی و غیره) نخواهد بود.

بطوریکه فوق ملاحظه میفرمائید کلیه شرایط و مقررات موافقت نامه حاضر از لحاظ کشور ایران مساعد است و مناسبت و منافع ملت ایران ضمن آن ملحوظ میباشد مخصوصاً از لحاظ میزان سود و درآمد که عاید کشور ایران خواهد شد بی سابقه است در سابق بهره برداری از منابع نفت از راه امتیاز انجام می گرفت و سود ناچیزی از این بابت عاید کشور می گردید پس از ملی شدن صنعت نفت بموجب قراردادی که با کنسرسیوم منعقد شد سهم دولت ایران بینجاه درصد رسید اما بر اساس این موافقت نامه درآمد ملت ایران هفتاد و پنج درصد سود ویژه میباشد باین ترتیب که بدو پنجاه درصد پرداخت میشود و سیس و بیست و پنج درصد از باقی مانده بعنوان سهام الشرکه بپتیبچه ملی نفت ایران تسلیم می گردد و بعبارت دیگر مجموعاً هفتاد و پنج درصد از سود خالص در هر سال بملت ایران میرسد با این ترتیب صنعت نفت در کشور ایران بهر حال نوبنی رسیده و از این حیث آینده درخشانی برای ملت ایران پیش بینی می گردد.

استفاده از منابع نفت بترتیبی که پیش میرد شاهرام سعادت است که در اثر راهنمایی های حکیمانانه اعلیحضرت همایونی در مقابل ملت ایران نمودار شده و بدین وسیله محرومیت ها مرتفع و نیازمندی های تولیدی و عمرانی

اجتماعی را رفع خواهد کرد و اطمینان حاصل است که کشور ایران با راهی که در پیش گرفته بترقیاتی که شایسته و در شان اوست نایل گردد.

در خاتمه باستحضار خاطر نمایندگان محترم میرساند که کمیسیون خاص نفت نهایت دقت را بعمل آورده و در اساسنامه شرکت سیرپ که ضمیمه ۱ قرارداد است اصلاحات لازمه را معمول داشته و لایحه شماره ۱۰۰۳۷ دولت مشتمل بر ماده واحده متضمن (موافقتنامه ۴۷ ماده اساسنامه ۴۷ ماده ۷ ضمیمه) را در جریان مذاکرات کمیسیون با افزایش دونا ضمیمه دیگر که فعلاً جمعا ۹ ضمیمه است کافی و وافی برای استیفاء حق ملت ایران از سه ناحیه نفتی زمزمه کور در این گزارش میباشد لذا تقاضا دارد که مجلس شورای ملی ماده واحده و ضمیمه آنرا که ذیلاً شرح می دهد تصویب نماید.

ماده واحده - مجلس شورای ملی موافقت نامه پیوست را مشتمل بر ۷ ماده و ۹ ضمیمه که راجع بتفصیل و اکتشاف و بهره برداری نفت بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت سیرپ است.

ضمناً آنچه در فوق گفته شد بپتیبچه وجه مربوط بعهده پرداخت حقوق خدمات انجام شده (از قبیل آب و برق و حق راهنمایی در بنادر و مجاری فاضل آب و خدمات بهداشتی و غیره) نخواهد بود.

بطوریکه فوق ملاحظه میفرمائید کلیه شرایط و مقررات موافقت نامه حاضر از لحاظ کشور ایران مساعد است و مناسبت و منافع ملت ایران ضمن آن ملحوظ میباشد مخصوصاً از لحاظ میزان سود و درآمد که عاید کشور ایران خواهد شد بی سابقه است در سابق بهره برداری از منابع نفت از راه امتیاز انجام می گرفت و سود ناچیزی از این بابت عاید کشور می گردید پس از ملی شدن صنعت نفت بموجب قراردادی که با کنسرسیوم منعقد شد سهم دولت ایران بینجاه درصد رسید اما بر اساس این موافقت نامه درآمد ملت ایران هفتاد و پنج درصد سود ویژه میباشد باین ترتیب که بدو پنجاه درصد پرداخت میشود و سیس و بیست و پنج درصد از باقی مانده بعنوان سهام الشرکه بپتیبچه ملی نفت ایران تسلیم می گردد و بعبارت دیگر مجموعاً هفتاد و پنج درصد از سود خالص در هر سال بملت ایران میرسد با این ترتیب صنعت نفت در کشور ایران بهر حال نوبنی رسیده و از این حیث آینده درخشانی برای ملت ایران پیش بینی می گردد.

استفاده از منابع نفت بترتیبی که پیش میرد شاهرام سعادت است که در اثر راهنمایی های حکیمانانه اعلیحضرت همایونی در مقابل ملت ایران نمودار شده و بدین وسیله محرومیت ها مرتفع و نیازمندی های تولیدی و عمرانی

- رئیس -** فوریت مطرح است آقای عمیدی نوری توضیحی دارید بفرمائید
- عمیدی نوری -** نمایندگان محترم مسبقاً که اجرای قانون نفت بهمت مجلسین ایران برای اولین مرتبه در خاور میانه یک قانون مترقی نفتی وضع شد تصویب شد که ملت ایران بتواند در این حق بزرگ خود خود دخالت کند قراردادی بین ایران و ایتالیا تنظیم شد و دولت از مجلس تقاضای جلسه فوق العاده کرد و آن قرارداد در جلسه فوق العاده بمجلس تقدیم شد و از نظر موافقت که مجلس شورای ملی فرمودند کمیسیون خاصی که منتخب خود نمایندگان بود مأمور شدند این لایحه را رسیدگی کنند و این کمیسیون خاص هم در جلسات متوالی جلسات چند ساعته رسیدگی دقیق کرد و یک اصلاحاتی در اساس نامه شد و دو ضمیمه هم بر ضمیمه افزوده شد بکمیته که ملاحظه می فرمائید گزارش آن تقدیم شده و این فکر پیش آمد که اگر این لایحه بصورت دو شوری باشد دو مرتبه بمبایستی همان کمیسیون خاص برود و حال آنکه آن کمیسیون مطالعات خودش را بطور تکمیل کرد و در قرار دادها هم همانطوری که نمایندگان محترم مسبقاً هستند یا باید آن قرارداد قبول بشود یا رد شود باین جهت عده ای از آقایان نمایندگان عقیده شان بر این شد که اگر مجلس شورای ملی موافقت بفرمائید باین مطالعه ای که شده لایحه بصورت یک شوری و یک فوریتی تلقی شود چه هم وقت مجلس شورای ملی در یک چنین موقعی که جلسات فوق العاده تشکیل می شود برای رسیدگی در این امر کمتر مشغول میشود و هم اینکه برای مرتبه دوم مطالعه مجددی در این مورد در کمیسیون خاص لازم بنظر نمی آید باین جهت بود که از نظر اهمیت قضیه و از نظر اینکه یک جلسه فوق العاده حال حاضر انعکاس مهمی در معارف مختلف دنیا بخشیده و این قدم بلند باعث می شود بر اینکه قدمهای بلند دیگری در آینده که منظور نظر هست و در شرف تکمیل و تقدیم لوایح آن هستند برداشته بشود این است که از نظر اهمیت قضیه و فوریت است که از نظر اهمیت قضیه و فوریت کار این تقاضا شده است و منی دارم که آقایان نمایندگان محترم با تقاضای یک فوریت موافقت بفرمائید.
- رئیس -** فوریت مطرح است (گفته شد مخالفی نیست) و رأی گرفته میشود
- ۲- معرفی آقای عیسی کورس بمعاونت وزارت بازرگانی بوسیله آقای وزیر بازرگانی**
- رئیس -** آقای وزیر بازرگانی بفرمائید
- وزیر بازرگانی (تجدد) -** بنده با کسب اجازه از مقام محترم ریاست و همکاران سابق آقای عیسی کورس را بسمت معاونت پارلمانی وزارت بازرگانی بمجلس محترم معرفی میکنم (مبارک است)
- ۳- طرح و تصویب یک فوریت و اصل گزارش کمیسیون نفت دائر با اجازه مبادله موافقت نامه بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت ایتالیائی**
- رئیس -** پیشنهادی رسیده است که گزارش کمیسیون نفت بایک فوریت مطرح بشود. قرائت میشود (بشرح ذیل قرائت شد)
- مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی! امضاء کنندگان زیر تقاضای می نمائیم لایحه مربوط بموافقت نامه راجع با اکتشاف و استخراج و بهره برداری نفت بقیه یک فوریت مطرح شود

بتقاضای فوریت آقایانی که موافقت قیام بفرمایند . (اکثر قیام نمودند) تصویب شد ، کلیات لایحه مطرح است . آقای بهبهانی بفرماید .

بهبهانی - استحصالی از منابع طبیعی و انتفاع از معادن موجود در زمین مخالف و متکری ندارد (صحیح است) بدون شک باید از مواهب خدادادی بوقت مقتضی در شرایط مساعد و مطمئن استفاده نمودولی حصول بقصد و شروط استیفاء منافع نسبت بسلیقه اشخاص فرق می کند قابل بحث است برای بهره برداری و استیفاء منافع طبیعی باید راهی انتخاب کرد که وصول بمنافع مطلوب من جمیع الجهات تسریع و حتمی باشد و در عین حال مآلانه و مصالح عمومی و منافع واقعی مردم مملکت در آن ملحوظ گردیده باشد و اگر بشود این نکات را در قرارداد حاضر و یا هر قرارداد دیگری جمع کنیم تردیدی نیست که خدمت شایانی بکشور خود کرده و بنحو شایسته ای وظیفه خویش را ایفا نموده ایم .

بحث بنده هم در شرایط و لوازم این قرارداد است و میخواهم به بینم که بلوازم آن عمل شده است یا خیر ؟ و با اجازه آقایان محترم برای تسهیل بیان مطلب عرض خود ا در سه قسم خلاصه میکنم

اول اهمیت نفت در حال حاضر در حال حاضر همه میدانیم نفت بورس سیاسی و منشاء کلیه تحولات اجتماعی شده ، اقتصاد و تجارت و نبض ارتباطات منحصرأ در مسأله نفت متمرکز شده است اغلب انقلابات و کشمکشهای گذشته نزدیک و تغییرات سیاسی که در غالب ممالک رخ داده مستقیم یا غیر مستقیم آشکارا یا پنهانی مربوط بمسأله نفت بوده است رقابتهایی که منجر بسقوط یک دسته و باریکاری آمدن دسته تازه می شود یا جنبه طریقت دارد و یا صورت موضوعیت بخود می گیرد یا برای احاطه باصل و مرکز آن صورت گرفته و یا برای تسهیلات و ایجاد منطقه نفوذ و قابل اطمینانی نسبت بجمعی است زیرا در حال حاضر هیچ دستگاهی بدون نفت و یا مشتقات آن نمیتواند هیچ مملکتی بدون داشتن آن نمی تواند امروز خود را اداره نماید از ساختن یک سوزن گرفته تا ایجاد یک کارخانه بزرگ و از حمل گندم تا یخچان آن محتاج بداشتن نفت است و اگر در حال حاضر این ماده از بین برود مثل روحی که از بدن خارج شود دنیا بجال سکون و تاریکی میافتد و البته پیشرفت و ترقی ملتها هم بستگی تام بدرجة و اندازه احاطه باین ماده دارد و همین جهت هم هست که دولت های بزرگ و قادر سعی دارند که رجعت خویش را بر رقبای خود بسویله گسترش نفوذ خویش بر منابع نفت دنیا اثبات نمایند و چون این امر بستگی بهیات

سیاسی و اقتصادی آنها دارد بشام و مسائل ممکنه و حتی غیر مجاز متوسل می شوند و از هیچ عملی اگر هم منافی اخلاق باشد خود داری نمی کنند بجان هیچکس ابقاء نمی کنند و از بکار بردن هیچ حیل و تزویری روگردان نیستند تا با اموال شاهد مقصود را در آغوش بکشند و از قبای خود پیش آفتند پس بدین جهت نباید موقعیت خفیه نفت از نظر ما پوشیده باشد و هنگام معامله و بستن قرارداد کاری کنیم که موجبات تحریک و بسط حسادت های دیگران را فراهم نکنیم و در عین حال که استیفاء منافع حقه خود را میکنیم وسائل آتش افروزی را آماده سازیم و باید از تجربیات تلخ گذشته کما کما عبرت بگیریم و کول الفاظ و کلمات فریبنده و یا منافع آنی را نخوریم هر چند که زیبا و پرسود جلوه کند .

و اینجا لازم می دانم چند جمله به در مورد تجارت و طرز حمل و نقل آن اضافه نمایم تا مقصود بنده را تسهیل و عرضم را توجیه نماید .

اکتشاف و تصفیه و فروش نفت مثل کالاهای بازرگانی نیست که هر شخص و یا شرکت بی تجربه و ضعیفی بتواند بابت آن بآن نماید چه بسا که برای استخراج آن مدت ها وقت و صرف مالنگ هنگفتی بول لازم است که بتوان بکشف منبع اصلی آن رسید و یا بابت آن بفروش آن نمود و در بازارهای دنیا عرضه شود و یا بازرگانی قوی تر از خود معارضه نمایند زیرا اینکار مستلزم سرمایه بسیار وسیعی است و در عین حال اقتدار عمومی لازم دارد حمل نفت محتاج بکشتی های مخصوص میباشد که منبع و وسایل قوی ضد حریق مجوز میخواهد در بنادری که وارد می شود باید مخازن مجهزی داشته باشد تصفیه آن دستگاه بسیار عظیم لازم دارد کارشناس قوی و متبحر لازم دارد که ایجاد تمام این شرایط و حتی یکی از آنها از عهد همه دولت ها بر نمی آید و همین دلیل هم بود که هنگام ملی شدن صنعت نفت در ایران ما نتوانستیم حتی یک کشتی از نفت خود را بیازارهای دنیا عرضه کنیم و از رقابت های دیگران و کار کشنی علنی آنها مصون بمانیم و در آن زمان که یکی دوشرکت هم پیدا شد که ظاهر ا با ما معامله کردند لیکن پس از مدتی با تابت رسید که قصد و غرض دیگری در کار بوده است .

پس با توجه باین دو جنبه سیاسی و اقتصادی و هم چنین از لحاظ حساسیت وقت و موقع باید بدقت استخراج و واگذاری و یا شرکت را مورد توجه قرارداد و بحث بنده در اصل بهره برداری نیست زیرا کشور ما از همان گروه ممالکی بشمار میرود که بناچار باید تا مدتی برای استحصالی منافع نفت خود متوسل بطریق تشکیل شرکت و یا گرفتن حق الارض و منافع ویژه بشود ولی بحث بنده در

مورد این قرارداد پس از مقدمات مربوطه و مطلب است .

یکی حیف و میل شدن یولهائی است که از طریق نفت بدست آمده و بدین جهت استخراج آن در مملکت ما با شرایط موجود مواجه بامد قبول عامه شده دوم عدم انطباق این قرارداد با قوانین موجود

اول حیف و میلهای در چهار سال پیش که حکومت دکتر مصدق سقوط کرد بجز عده معدودی تمام مردم بینا و بی طرف متعقد بودند باید وضعی که بر اثر قطع عوائد نفت ایجاد شده و کار شکنی هائی که بعضی دول خارجی میکردند خانه داد و برای التیام وضع سیاسی و بهبود اقتصاد مملکت و براه انداختن کارهای تولیدی و عمرانی و سرانجام تأمین احتیاجات ضروری و رفع یریشانی های مادی ملت ایران اقدام عاجلی معمول داشت و مساعی لازم را بکار برد که امنیت واقعی از طریق تأمین معیشت گسترش یابد و برای حصول این مقصود در آن زمان غیر از استفاده از عواید نفت جنوب راهی دیگر متصور نبود که جنبه عملی بودن آن محقق باشد و کسانی هم که آن زمان از آن قرارداد دفاع میکردند و ضرورت آن را تجویز مینمودند بدین امید بودند که وسائل ترفیه حال مردم فراهم شود و بنده خیال می کنم حتی طرفداران همان حکومت هم عقیده داشتند که چاره باقی نمانده است و باید بعل موضوعی که در آن ایام در زمزمه بزرگترین معضلات در آمده بود اقدام کرد

ولی بنده خیال نمی کنم هیچ یک از موافقین آن قرارداد حاضر بود که بعد از این همه کشت و کشتار و ایجاد تشنج پول و ما حصل آن قرارداد اینطور بی بند و بار و بادست یک اهل متعصب و ببادستگاهی از خدای بی خبر صرف عیش و عشرت عده معدودی از عناصر داخلی و خارجی بشود که حتی می توان گفت پرداخت یک حق المشاوره مساویست با جبران خسارت نان کلیه مردم ایران

آقایان محترم حال که در استانه بستن یک قرارداد جدیدی هستیم نباید فراموش کنیم هر قرارداد با بیامانی و قانونی که منعقد می شود باید بصرفاً بخاطر ایجاد رفاه و جلب رضایت عموم باشد و اجرای این منظور هم آثار و ملامت نخواهد بصرف ادعا نمی شود آنرا اثبات کرد و در هیچ دادگاه و محلا و مملکتی ادعا نمیتواند منشاء اثر باشد در این مدت بیش از دوهزار میلیون تومان از پول نفت و استقرار خارجی بدست آمده و برای سال های متداری مدیون و مقروض گشته ایم چه اثر بازرگی غیر از حرف و ادعا برای مملکت ببار آورده ایم مگر ساعات و وقت مابا دیگران فرن دارد

علاوه بر اینکه کار مثبتی نشده اقتصاد مملکت هم فلج شده و تمام مرزهای کشور را برای اجناس خارجی باز گذاشته ایم و کارخانه های داخلی یکی پس از دیگری فلج شده اند بازرگانان کشور که نیروی فعاله اقتصادی مملکت هستند اعم از آنهایی که بکار کلی تجارت اشتغال دارند و یا کسانی که در کار صادرات صرف عمر و سرمایه میکردند کارشان به مراتب بدتر شده با فرغ ۴۰٪ و ۳۰٪ بطور میتوان تجارت و معامله کردن گمانی کلیه طبقات مردم باستثناء اقلیت بسیار معدودی از گذشته سخت تر و گرفتارهای آنها از برکت و جو حاصله نفت روز بروز بیشتر میشود و در واقع باید گفت مردم این مملکت بر لب آب از تشنگی جان می دهند و بر سر گنج از گدائی می میرند .

کوچکترین اثری در پیشرفت امور زراعتی که بایستی اولین قدم و سرلوحه برنامه دولت های وقت باشد مشهود نیست در خوزستان در نواحی غربی و شرقی و حتی شمال کشور با تمام استعداد های طبیعی و منابع خدادادی مردم در کمال سختی و در نهایت حسرت روزگار میگذرانند

با تمام این احتیاجات مایول را صرف مستشار خارجی و انجام پروژه های غیر لازم و ضروری میکنیم روی هرفته تا بحال بعد از چهار سال صرف وقت یک کار کوچک که بدرد مردم بخورد و یک گوشه از مملکت را آباد بکنند انجام نشده است

در کشورهای عراق و حجاز در مدتی قلیل هزارها کارمفید انجام گردیده صد ها کیلومتر راه ساخته شده ده ها سد برای آبادی احداث گردیده تمام دهات و قصبیات آنجا دارای برق و آب و لوله می باشد هزار ها هکتار مزارع لیم زرعی زرع و مفید واقع شده ولی در کشور ما هنوز متوسل بوقت خدای بی خبر صرف عیش و عشرت عده معدودی از عناصر داخلی و خارجی بشود که حتی می توان گفت پرداخت یک حق المشاوره مساویست با جبران خسارت نان کلیه مردم ایران

آقایان محترم حال که در استانه بستن یک قرارداد جدیدی هستیم نباید فراموش کنیم هر قرارداد با بیامانی و قانونی که منعقد می شود باید بصرفاً بخاطر ایجاد رفاه و جلب رضایت عموم باشد و اجرای این منظور هم آثار و ملامت نخواهد بصرف ادعا نمی شود آنرا اثبات کرد و در هیچ دادگاه و محلا و مملکتی ادعا نمیتواند منشاء اثر باشد در این مدت بیش از دوهزار میلیون تومان از پول نفت و استقرار خارجی بدست آمده و برای سال های متداری مدیون و مقروض گشته ایم چه اثر بازرگی غیر از حرف و ادعا برای مملکت ببار آورده ایم مگر ساعات و وقت مابا دیگران فرن دارد

مساعی دولت نیروی ارتش و ژاندارم و تمام بودجه سنگین و سازمان عریض و طویل هنوز نمیتوانیم او را دستگیر کنیم بطور کلی تمام منافع نفت بجای اینکه بمصرف عمومی برسد بجنب چند نفر خارجی و عوامل آنها فرو میرود و بهیچوجه صرف احتیاجات واقعی مردم نمیشود و در هیچ عصر زمانی رابطه علت و معلول باین حسن تفاهم نبوده بنده در اینجا بیک مثل کوتاه اکتفا میکنم و بعد دلایل دیگر خود را عرض میکنم بول هم مثل سایر مال التجاره ها تابع عرضه و تقاضا است در این مدت چند میلیون دلار بمملکت ما وارد شده و بقول دولت آن قدر ارز خارجی زیاد داریم که بول دریایی ما نمی تواند با آن برابری کند پس در چنین صورتی بجای اینکه ارزش پول ما بالا برود چرا ارزش پول خارجی را بدو برابر تثبیت کرده ایم از آقایان محترم کمک میخواهم که لطفاً بنده بفرمایند در قبال این اعمال چه میتوان گفت و در چنین شرایطی باز باید امیدوار بود که نفت فلات قاره مرهمی بدل ریش این مردم بردار و بینوا بگذارند پس از چهار سال سینمای یریشانی و بدبختی آنها را نخواستند حاضر حاصل خواهد شد بصرفی نخواهد رسید که وضع مردم تیره تر شود .

اینکه ما بگوئیم مملکت ما بزرگترین پایگاه نفت جهان است افتخاری ندارد بلکه اگر ما بتوانیم نفوذ یریشانی مردم را از میان برداریم و بر ملتی مرفه و آسوده حکومت کنیم افتخار است

دوم عدم انطباق این قانون با قوانین قبلی همه آقایان اطلاع دارند که هنگام پایان یافتن جنگ دوم جهانی که معلوم شده بود برنده جنگ چه دولت هائی هستند از همان وقت تا جنین در صد افتادند برای انتفاع و بهره برداری از دنیا بخصوص کشورهای خاور زمین منابع آن را در تصرف کامل خود در آورند و خود را برای مبارزه با بنده آماده سازند بهمین جهت دولت های انگلیس و امریکا با دولت وقت ایران پنهانی وارد مذاکره شده بودند که امتیازات نفت ایران را بدست آورند و با کتشاف و بهره برداری پردازند تا از این راه مجالی بدولت روسیه ندهند و بر تری اقتصادی و سیاسی خود را ثابت کنند

دولت روسیه شوروی هم از این نکته غافل نبود و هم کاتنادر زره را برای مذاکره با ایران فرستاد که در باره استخراج نفت شمال مذاکره نماید که از این طریق از رقبای دیگر خود بازماند بالاخره بین دو رقیب زورمند در خفا رقابت پیدا شد و چنانچه در آن زمان ادامه پیدا میکرد خدا میداند چه بسر ملت ایران می آمد و ما هنوز از آثار جنگ فدا علم نکرده گرفتار اشکال این

موضوع می شدیم بهر حال در آن ایام با توجه باین وضع و برای جلوگیری از مشکلاتی که ممکن بود ببار آید از طرف مجلس شورای ملی د کتر مصدق طرحی تهیه شد که دولت را متنوع از مذاکره در این باره نمود (تیمورتاش - آن طرح را دیگران تهیه کردند د کتر مصدق تهیه نکرد) و مذاکره را موکول با اجازه مجلس شورای ملی دانست تا در آن موقع هیچکس نتواند دولت را اغفال و یا خدای نکرده بپارداختن دلایلی و حق العمل بصدایان وقت موجبات تباهی وضع سیاسی ایران و اغتشاشات داخلی را که معمولاً در این اوقات بوجود می آید فراهم کند و مملکت یکباره میدان کشمکش شرکت های مقتدر و اولیاء آنها واقع گردد و همه تصدیق دارند که این قانون بهترین وسیله برای حفظ حقوق مردم ایران و ایجاد مانع برای اعمال نفوذ قدرتهائی بود که کتند و بموجب قانون مزبور هر تصمیمی که گرفته بشود چه بد و چه خوب لاف با اطلاع مردم و قهرأ مسئولیت دولتها خجلی کمتر می شود

حالا آقایان محترم اوضاع و احوال دنیا را بسنجید امروز را با آنروز مقایسه فرمائید ملاحظه فرمائید که در بنادیر حال حاضر با چه شدتی احتیاجش بنفت زیاد تر شده و از طرف دولت های ذینفع بصور مختلف ابراز میگردد ؛ از یاد کارخانه و موتور ها و ارا به های جنگی و کشتی ها و زیر دریائی ها و هواپیماها و این همه احتیاجات و آفری که بنفت پیدا شده در نظر قرار دهید صاف آرائی طرفین و جنگ اصحاب و رقابت های شدیدی که میان تمام دولتها برای بدست آوردن منابع نفت و مواد اولیه در تمام دنیا و بالخصوص در خاور زمین در جریان است از نظر بگذرانید مصاف دولت های قوی در مصر و سوریه و عراق و شیخ نشینهای خلیج و آفریقا و مسقط و عمان در جریان است از جلو چشممان ذوقیه دهم آنوقت تصدیق خواهید کرد انعماد چنین قراردادی در باره قسمت مهمی از خاک ایران بصورتی که تهیه شده مجرمانه و بی خبر از مجلس و مردم برخلاف مصلحت و آئینده مملکت خواهد بود

زیرا تا چند روز قبل دولت صریحاً انکار چنین مطلبی را کرده است

و جناب آقای د کتر اقبال نخست وزیر در پاسخ جناب آقای جمال امامی ستانور در تاریخ شنبه پنجم مرداد ۱۳۲۶ در باره انعقاد چنین قرار دادی چنین فرموده اند « میخواستم خدمتشان عرض کنم دولت چیزی امضاء نکرده و آن دولت هم چیزی امضاء نکرده هر روزی که آوردیم بهمان تاریخی که امضاء کردیم به عرض آقایان خواهد رسانید که انشاء الله امیدوارم مطابق این قانون باشد آنوقت در لایحه تقدیمی دولت

برای قرار داد عینا عبارت اینطور تنظیم شده .

« در چند طرح این موافقت نامه قبل از تصویب قانون جدیدت تنظیم گردید لکن بطوریکه آقایان محترم ملاحظه خواهند فرمود شرایط آن از حدود مقررات قانون تجاوز نمیکند (قانون مقصود قانونی است که بوسیله آن کسب اجازه از مجلس شده برای مذاکره) و دولت و شرکت ملی نفت این موافقت نامه را از هر حیث متضمن منافع کشور و انعقاد آن را موفقیت بزرگی میدانند

اولا دولت بر طبق قانون مصوب ۱۱ آذر ماه ۲۲ که هیچ نخست وزیر و وزیر و اشخاصی که کفالت در مقام آنها و یا معاونت میکنند نمیتوانند راجع بامتیاز نفت با هیچ یک از نمایندگان رسمی و غیر رسمی دول مجاور و غیر مجاور و یا نمایندگان شرکت های نفت و هر کس غیر از آنها مذاکراتی که صورت رسمی و اثر قانونی دارد بکنند و با اینکه قرار داد امضاء نمایند همینطور بر طبق ماده ۲ همان قانون نخست وزیر و وزیران میتوانند برای فروش نفت و طرزی که دولت ایران معادن نفت خود را استخراج و اداره میکند مذاکره نمایند و از جریان مذاکرات باید مجلس شورای ملی را مستحضر نمایند اگر این قانون منعی برای مذاکره نداشت بطوریکه در مجلس شورای ملی گفته شد پس تحصیل مجوز قانونی برای مذاکره برای چه خواستید و اگر داشت پس بچه مناسبت و دلیلی قراردادی را در چهار ماه قبل امضاء کرده اید با ضافه طبق قانون مجوز شما باید اعلان کنید و مزایده بگذارند تا آنوقت بتوانید باین مزایده قرارداد را در کار و چهار دیواری آن اختیار بنشینید و مجلس شورای ملی بصرای تصویب تقدیم نمایند .

آقایان منتظماً در مصاحبه که با نمایندگان جناب اید فرمائید یک واو این قرارداد نباید پس و پیش بشود و قراردادی را که در چهار ماه قبل از پیش خود با کمپانی اجیب ایتالیا بستی بسته اند نباید تغییراتی در آن داده شود و خوشبختانه قانون مجوزی هم که در کمپسیون ۱۸ نفری بسته شد همینطور مطابق قرارداد مجرمانه در آمد و کسی سر در نیاورد که چطور تمام اینها با هم انطباق پیدا کرد و حتی یک نفر از آقایان اعضای محترم کمیسیون رائی مخالف قرارداد مجرمانه سابق الذکر ندادند بهر حال این مسائل بصورت رموزی در آمده افکار عمومی را نسبت بحسن نیت در بستن این قرارداد مشکوک میکنند و بر ضد آن بر میانگیزانند اگر چه قرار داد طبق منقحت بسته شده باشد بنده بارها ضمن عرایضم در این مجلس این مطلب را عرض کرده ام که روش اداره مملکت با ادوار سابقه فرق فاحش نموده و دیگر نمیشود چند نفر که قابلیت همه گونه انحراف

و اشتباه را دارند بعنوان مصلحت بیست میلیون افراد بنشینند و اتخاذ تصمیم بکنند و این امور همیشه برخلاف منافع آنی خود آنها بوده است و تاریخ قضاوت عرض بنده را خواهد کرد

شما که مدعی هستید که این قانون برای استیفاء منافع ایران است پس چرا پنهان نموده که خود ملت از آن مطلع نباشد متلاجه حیب داشت که قبل از بستن قرارداد از مجلس شورای ملی تحصیل مجوز میکردید و بعداً این قرار را میگذاشتید بنده بطور کلی وظیفه خود را تا آنجا که در حال حاضر لازم بنظر می رسد انجام دادم و قسمتی از گفتنی ها را گفتم و امیدوارم که سلب مسئولیت از خود کرده باشم و بوظایف قانونی يك نفر نماینده عمل نموده باشم .

رئیس - آقای نخست وزیر بفرمائید **نخست وزیر** (د کتر اقبال) - آقایان که باخلاق و رویه بنده آشنائی کامل دارد بخوبی مستحضر هستند که بنده در هر دم دروغ نگفته ام اماممکن است که یک موضوعی را از بنده سؤال بفرمائید بجهانی نگویم ولی اگر گفتم که اینطور است مسلم بدانید دروغ نگفته ام بنده در آن روز هم گفتم حالا هم باز تکرار میکنم که نه دولت جناب آقای علاء و نه این دولت قبل از تصویب این لایحه قراردادی را امضاء نکرده است و دروغ هم نیست حقیقت هم همین است که شرکت ملی نفت همانطور که عرض کردم مذاکراتی کرده بوده است قراردادی را امضاء کرده و بطوری که در مقدمه قراردادی که تقدیم کردم نوشته بودیم بدون تصویب دولت و مجلسین بهیچوجه من الوجوه این قرارداد ارزش ندارد پس این صدق ادعای بنده است که نه دولت جناب آقای علاء و نه این دولت قراردادی را قبل از تصویب قانون نفت امضاء نکرده است (بهبهانی - جناب اید فرمائید یک واو این قرارداد نباید پس و پیش بشود و قراردادی را که در چهار ماه قبل از پیش خود با کمپانی اجیب ایتالیا بستی بسته اند نباید تغییراتی در آن داده شود و خوشبختانه قانون مجوزی هم که در کمپسیون ۱۸ نفری بسته شد همینطور مطابق قرارداد مجرمانه در آمد و کسی سر در نیاورد که چطور تمام اینها با هم انطباق پیدا کرد و حتی یک نفر از آقایان اعضای محترم کمیسیون رائی مخالف قرارداد مجرمانه سابق الذکر ندادند بهر حال این مسائل بصورت رموزی در آمده افکار عمومی را نسبت بحسن نیت در بستن این قرارداد مشکوک میکنند و بر ضد آن بر میانگیزانند اگر چه قرار داد طبق منقحت بسته شده باشد بنده بارها ضمن عرایضم در این مجلس این مطلب را عرض کرده ام که روش اداره مملکت با ادوار سابقه فرق فاحش نموده و دیگر نمیشود چند نفر که قابلیت همه گونه انحراف

خود جناب آقای رئیس این مواد را تذکر دادند و برای آقایان نمایندگان محترم توضیح دادند که جای هیچگونه شبهه ای نباشد و اگر لازم باشد ممکن است بصورت جلسه آن روز مراجعه بفرمایند در آن قانون گفته اند امتیاز بعد هم در ماده ۲ همان قانون هست که اگر صحبت و مذاکره ای کردند برای فروش نفت بطوری که دولت ایران معادن خود را استخراج کند مندا کره بکنند و بعد باید نتیجه آن مذاکره را به مجلس بیاورند و مجلس تصویب کند و لذا خیال میکنم خلاف آن هم عملی نشده یک قسمت دیگر مطالب هم راجع باین بود که چراطبق قانون اعلان مزایده نگردد خیال میکنم آن قانونی که جناب آقای و در جلسه تشریف داشتند و رای ندادند اگر ملاحظه فرموده بودید طبق ماده ۵ آن لایحه تصریح شده است ما در این قرار داد مکلف نبودیم که اعلان کنیم چرا؟ برای اینکه نوشته شده بعد از اینکه مملکت از نقطه نظر تقسیم به بخش های مختلف نفتی مین شد آنوقت اعلان مزایده میکنند پس این عمل را برخلاف قانون نمیدانستیم موضوع دیگری که مذاکره فرمودند این بود که در همسایگی ما بعضی کارهایی شده و در ایران آن قبیل کارها انجام نگردید مقایسه وضعیت ایران را با مالک دیگر بعقیده بنده بطور ساده نمیشود کرد و از آن نتیجه گرفته آن موقعی که در مملکت عراق مشغول کار هائی بودند ما گرفتار هوجوی بازی و گرفتار زنده باد و مرده باد گفتن و گرفتار تعطیل مجلسین بودیم جان و کلا در خطر بود ما گرفتار این حرفها بودیم و آنها استفاده کردند، کار کردند حالا دارید آنها را با ما مقایسه میفرمائید در مملکت ما هم یک کار هائی تازه شروع شده مشغول هستند یک قدری حوصله بفرمائید و تأمل بنمائید امیدوارم نتیجه آنرا ببینید و خدمات سازمان برنامه و دولت برهه مشهود گردد البته آن موقع آنها کارهایی کردند ولی ما معذرت میبخشیم بگویم چیزهای خوب دیگران را میببینیم ولی مال خودمان را نمی بینیم اشخاصی که در ایران بوده اند دوسه سال پیش حتی یکسال پیش از ایران رفته بودند که حالا که برمیگردند و حتی خارجی ها خودشان میگویند که در تهران و جاهای دیگر یک کارهایی شده و ما هیچ انتظار نداشته ایم ولی خود آقای چون هر روز در تهران تشریف دارید و اینها را می بینید بنظر تان نمی آید و اگر سه چهار سال تشریف برده بودید از ایران و بعد مراجعت میفرمودید تهران و سایر جاهای دیگر را نمی شناختید و ما عادت داریم ما تمام ایرانی ها که همیشه از دیگران تعریف میکنیم و تنقید

از کارهای خودمان و این رویه بعقیده بنده درست نیست معذرت میخوام عادت ما بر این است که همه چیز خوب را در دیگران ببینیم ولی چیزهای خوب خودمان را نبینیم بنده نمیگویم که ایران بهشت برین است ولی حتم بدانید که در این چند وقت هم یک کارهایی شده است و یک کارهایی هم میشود حالا جلب نظر آقایان را نمیکند و حق هم دارید میخوامید کارهای خیلی خیلی مهم باشد یک قدری حوصله بفرمائید امیدوارم در دست بشود بنده این چند کلمه را لازم دانستم توضیح بدهم راجع به عراق که فرمودند بنده خودم موقعی که بکراچی رفته بودم از وزیر خارجه عراق راجع بسازمان برنامه عراق سؤال کردم ایشان هم همین طور اظهار کردند کارهای ما هم آنطور که میگویند نیست خیلی هم مردم ناراضی هستند آنجا هم مردم تقاضاهای زیاد دارند که انجام نشده ولی آنها را بجناب عالی عرض نکردند و خود جناب عالی هم از آن دریچه نگاه نمیکند و ما را مورد بی لطفی قرار میدهند والا همچوهم نیست که میفرمائید رئیس آقای مخبر بفرمائید.

مشایخی

بنده بعد از اصغای بیانات جناب آقای بهجانی در نظر داشتم ضمن بحث در اساس موافقت نامه بفرمایشات ایشان باسخی عرض کرده باشم ولی فرمایشات موجز و مختصر جناب آقای نخست وزیر بنده را بی نیاز میکند از این که راجع بمطالبی که جناب آقای بهجانی نمایند معترض فرمودند تصدیق داده باشم فقط لازم است در موضوع این که دولت نمی توانسته است مذاکره کند یا موافقت نامه ای را امضاء کند یا تأیید فرمایشات جناب آقای نخست وزیر اضافه میکنم که بعد از ملی شدن نفت و باستناد همان قانون ملی شدن نفت اسانسانه ای برای شرکت ملی نفت ایران تصویب شده است که آن اساس نامه در کمیسیون مشترک مجلسین تأیید و تصویب شده و مادام که قانون دیگری یعنی اسانسانه دیگری تنظیم نشده این اساس نامه بقوت خودش باقی خواهد بود بنابر این مطلب قابل توجه این است که بانوجه بهتدرجات آن اساس نامه جناب آقای بهجانی معتقد خواهند شد که مذاکرات بر اساس و مبانی قانونی از طرف شرکت ملی نفت ایران آغاز شده است و اینکه قسمتی از ماده پنجم اسانسانه ایران بطور کلی برای اجرای مقاصد شرکت (توجه بفرمائید) مشارکت و همکاری با شرکت های داخلی و خارجی به منظور بهره برداری از ایران که در ماده چهار اسانسانه توصیف شده بقدری وسیع است که مبادرت بورگونه اقدام در صنعت نفت در ماده چهارم به بهترین وجهی توصیف شده است بنشاء علیهذا اگر شرکت ملی نفت ایران قبل از تصویب قانون نفت و از تاریخ تصویب آن اسانسانه باهر شرکت خارجی و باهر مقام دیگری در موضوع بهره برداری از منابع نفتی کشور در حدود اسانسانه هر نوع مذاکراتی کرده باشد و هر نوع امضائی داده باشد در حدود مندرجات ماده پنجم مربوط با اسانسانه بوده است و اعمال او صحیح است و علیهذا بنحوی که جناب آقای نخست وزیر توضیح دادند دولت قبل از تقدیم لایحه مبادرت به هیچ گونه اقدامی نکرده است و مذاکرات و امضاء ها با موافقت شرکت ملی نفت در حدود اسانسانه مزبور بوده است بنابر این از این لحاظ تخلفی از قوانین جاریه کشور بعمل نیامده است قسمت دیگر راجع بدرآمد نفت بود که جناب آقای بهجانی بیاناتی فرمودند قانون برنامه ۷ ساله دوم کشور در آمد حاصله از حوزه عملیات کنسرسیوم را برای برنامه ۷ ساله دوم کشور تخصیص داده است در آمدهائی که از این قانون حاصل میشود به هیچ وجه من الوجوه مربوط با اجرای برنامه ۷ ساله دوم نخواهد بود بدین معنی که بر اساس قانون برنامه ۷ ساله دوم و بر اساس در آمدهائی که از راه فروش نفت در اجرای قانون منعقد با کنسرسیوم تنظیم شده است مادر ظرف ۷ سال بر اساس پیش بینی هائی که کرده اند در حدود هفت هزار میلیون تومان در آمد خواهیم داشت در مقابل این هفت هزار میلیون تومان هزینه هائی مشخص و معین بقصول مختلفه در قانون برنامه ۷ ساله دوم معین شده است که آن در آمده به آن مصارف معینی باید برسد در همین حال سازمان برنامه در حدود مقررات آن قانون و با تصویب کمیسیون ۷ ساله های سابقا به خودش راجع میکند (قنات آبادی لاله الا الله) بنابر این این که گفته شد در آمدها بچشم مصرف خواهد رسید در آمدها باید بصرف تولید و عمران کشور برسد ولی فعلا بصحت در تصویب موافقتنامه است در موقع بهره برداری مسلماً دولت ما برای عباتت از مجمع عمومی هیأت مدیره بازرسی و مدیر عامل بنحویکه در گزارش مفصلی عرض کرده ام در نظر گرفته شده و فقط یک قسمت از آن را برای اطلاع آقایان توضیح میدهم چون سهام هر یک از طرف موافقتنامه یعنی شرکت ملی نفت ایران و شرکت آجیب مینراریا مساوی است و با تساوی سهام ممکن است در مجمع عمومی در مسائل حساس و مؤثر شرکت اختلافاتی

مورد بحث مجلس شورای ملی است بر اساس قانون نفت در گذار همان قانون تنظیم شده و بموجب این موافقتنامه و بموجب این ماده واحده ای که مطرح است بعد از انقضای مدت ۶۰ روز از تاریخ موافقتنامه شرکت آجیب مینراریا و شرکت ملی نفت ایران یک شرکت سهامی تشکیل خواهند داد بنام شرکت سیریب منظور شروع تفحص و اجرای عملیات اکتشافی و استخراج بهره برداری و فروش نفت و سایر مواد هیدرو کاربور راجع به معرفی شرکت آجیب و شخصیت حقوقی او در گزارش که تقدیم حضور آقایان شده است مفصل توضیح داده شده است که از تکرار آن خودداری میکنم و فقط تذکر میدهم که این شرکت با سرمایه ۶۳۰ لیر هم ارز یک دلار است بنابر این سرمایه این شرکت معادل است با ۱۶۰ میلیون دلار از این نقطه نظر باید بدانیم که این شرکت از نظر مالی توانا است (امان الله عامری - ۱۶۰ میلیون دلار) بلی حساب کنید (دامری - ۱۶۰ میلیون دلار) میشود ۱۶۰ میلیون دلار می شود) حساب بفرمائید (عامری - ۱۶۰ میلیون دلار میشود) با سرمایه ۱۶۰ میلیون دلار این شرکت در داخله خاک ایتالیا فعالی ۱۶۰ میلیون متر کوب گاز استخراج میکند در سوما و در مصر عملیات اکتشافی مبادرت کرده بنابر این یک چنین شرکتی از نظر فنی هم مجهز است و اینکه شرکت ملی نفت ایران با آن شرکت موافقتنامه تنظیم میکند از نظر صلاحیت مالی و صلاحیت فنی او است علیهذا این قسمت از بیانات جناب آقای بهجانی هم که فرمودند باید سعی کنیم با شرکت های واجد صلاحیت و کسانی هم که در صنعت نفت وارد باشند مبادرت به مشارکت بکنیم که این قسمت هم با مختصر توضیحی که عرض شد تصور میکنم حل شده باشد و این توضیح کافی باشد (بهجانی - که اینجا صلاحیت دارند ؟) بلی در موافقتنامه گفته شده که یک شرکت سهامی بنام شرکت سیریب که تشکیل میشود از شرکت ملی نفت ایران و شرکت آجیب مینراریا مقررات عمومی یک شرکت سهامی بشمار معنی در تشکیل این شرکت رعایت شده است باین معنی که از گانهای شرکت یا از گران اساس آن شرکت که عبارتست از مجمع عمومی هیأت مدیره بازرسی و مدیر عامل بنحویکه در گزارش مفصلی عرض کرده ام در نظر گرفته شده و فقط یک قسمت از آن را برای اطلاع آقایان توضیح میدهم چون سهام هر یک از طرف موافقتنامه یعنی شرکت ملی نفت ایران و شرکت آجیب مینراریا مساوی است و با تساوی سهام ممکن است در مجمع عمومی در مسائل حساس و مؤثر شرکت اختلافاتی

توجه و دقت را باید مرعی داشت از جناب آقای صفاری تقاضا می کنم برایش بنده توجه بفرمایند و علاقه مندم که این مطالب را برای ملت ایران روشن کنم و هر کدام از مواد آن را بنحوی مقتضی توضیح بدهم و ثابت کنم که بهترین قرارداد در شرایط فعلی است و بفتح ملت ایران تنظیم شده است گذارده شده و آجیب مینراریا موظف است باین که کلیه نقشه های اکتشافی را تهیه کند و کلیه عملیات اجرایی و اکتشافی را به هزینه این شرکت بدست آجیب مینراریا انجام بشود البته با مشورت شرکت ملی نفت ایران و در هر گجای این قانون در یک کفه آجیب مینراریا و در کفه دیگر شرکت ملی نفت ایران است این که در این موافقت نامه گفته ایم که باید امور فنی و عملیات اکتشافی بدست شرکت آجیب مینراریا انجام بشود از نقطه نظر این است بعداً باستحضار آقایان بر سام عملیات اکتشافی در صنعت نفت مهمترین مراحل صنعت نفت است در قسمت اکتشاف خطر رسک سرمایه ائتلاف وقت کم کردن زمان عدم موفقیت در صنعت نفت از بدین دید ایش نفت تا کنون همیشه بوده با تمام پیشرفت هائی که در صنعت نفت شده است هنوز متخصصین عالی مقام نمی توانند بطور قطع و بضرر قاطع بگویند که این چاهی را که مبادرت بعملیات حفاری می کنیم به نفت خواهد رسید بانوجه باین که عملیات اکتشافی ممکن است بنتیجه نرسد و این کار مستلزم ضرر های فوق العاده سنگین است بر اساس این موافقتنامه اشتغال باین عملیات و کلیه اقداماتی که برای اکتشاف لازم است بعهده شرکت آجیب مینراریا گذاشته ایم بنده با مراجعه به بعضی از کتب نمونه هائی بدست آوردم که لازمه است آقایان از آن مستحضر باشند امتیاز داری در مملکت ما که در غوزستان در سال ۱۹۰۱ بعملیات حفاری شروع کردند تا سال ۱۹۰۸ دوچاه حفر کردند یکی در چاه سرخ و یکی در ماتالین که این ها در کوه های بختیاری واقع شده که بنفت نرسید تا اینکه در سال ۱۹۰۸ اولین چاه نفت در مسجد سلیمان پیدا شد در یک مجله آمریکائی دیدم که تا سال ۱۹۴۰ در کشور آمریکا یک میلیون چاه اکتشافی حفر کردند ولی محصول این چاه ها امریکائی خدمت متوسط روزی ۲۴ هزار باریل بوده که این مبلغ از نقطه نظر تجاری و بهره برداری بسیار ناچیز و اساساً عمل بهره برداری در این مصداق پیدا نمیکند من باب مقایسه میگویم که همین نفت قم خودمان که انشاء الله امیدوار هستم بهترین وجهی در آتیه نزدیک بهره برداری کنیم روزی ۸۰ هزار بارل مقدار استحصالش بوده است باز میگویم که کنسرسیوم در نقاط مختلف خاور میانه و در همین سنوات اخیر خیلی چاه حفر کرده که بنتیجه نرسیده این نمونه را توضیح دادم برای جلب توجه

آقایان باین که عملیات اکتشافی رسک دارد و همه بنتیجه نرسد و شاهکار و ش دور این لایحه این است که عملیات اکتشافی در این موافقتنامه کلا بعهده شرکت آجیب مینراریا است و به هزینه او باید بشود در اصل موافقتنامه ذکر شده بود که در ظرف ۴ سال باید در منطقه عملیات که سه ناحیه است اقدام شود در اصل قانون هم ملاحظه فرموده اید یک چاه اکتشافی حفر شود بر اساس مذاکراتی که در کمیسیون شد دولت هم اقدام کرده بود مقرر است بموجب نامه ای که بضمیمه مقاله نامه ملاحظه خواهید فرمود در این سه منطقه عملیات که عبارت است از شرق کوه های زاگرس ساحل عمان و فلات قاره در هر یک از این سه منطقه باید در انقضای مدت ۴ سال عملیات حفاری پایان داده شده باشد آقایان حق دارید سؤال کنید که چرا در ۴ سال باید این کار انجام بشود چرا در این قانون نفت و این مقاله نامه ۴ سال ذکر شده است برای روشن شدن این که این منظور صد درصد جنبه فنی و علمی دارد بر اساس توضیحاتی که از متخصصین مربوطه خواسته ایم نتیجه این است که در سال اول اقدام بمطالعات سطح الارضی می شود در سال دوم بوسایل ژئوفیزیک مطالعات تحت الارضی می شود و در منطقه نفت ایجاد زلزله های مصنوعی میکند و تکمیل کارشان را می کنند و در سال سوم نقشه کشی دقیق که با مطالعات ژئوفیزیک مطابقت میکند سال چهارم تشخیص میدهند که چه نوع دستگاه هائی برای عملیات حفاری لازم است و در چه عمقی بنفت خواهند رسید و میبایست با آن نوع حفاری لوازم و وسایل و ماشین آلات حفاری کار راهب و خریداری نمود تا شروع بکار بکنند بنابر این مبنای ۴ سال از نظر علمی بهره رسید بهر صورت عملیات اکتشافی حد اعلا باید در ظرف ۱۲ سال خاتمه پیدا کند اضافه می شود که در سال پنجم آجیب مینراریا باید ۲ درصد و در سال نهم ۲۵ درصد دیگر از مجموع حوزه عملیات خودش را بشرکت ملی نفت ایران استرداد کند بنابر این در انقضای مدت ۱۲ سال میدان های نفتی که قابل بهره برداری است در دست شرکت ملی نفت ایران خواهد بود هزینه عملیات اکتشافی ۲۲ میلیون دلار است که تمام ۲۲ میلیون دلار را شرکت آجیب مینراریا پرداخت میکند که قبل از انقضای مدت ۴ سال به هیچ نحوی حق توقف عملیات را ندارد و بعد از انقضای ۴ سال اول شش میلیون دلار و در هر یک از سنوات بعد دوم میلیون دلار خرج میکند اینکه گفتیم ۲۲ میلیون دلار از این جهت است که بر آورد شده و رسیدگی شده که کمتر از این عملیات اکتشافی خرج نخواهد داشت ۲۲ میلیون دلاری که خرج می شود مسلماً در این مناطق خشک و سوزان کشور ما این کار های عمرانی را ایجاد می کند و نفع بزرگی

برای ساکنین آن منطقه خواهد داشت و اگر در سنوات مربوطه مطابق تمهید خودش خرج نکرده باشد و یا مجموع هزینه بیست و دو میلیون دلار بالغ نشود نصف آن مقداری که خرج نشده است در خاتمه عملیات اکتشافی بلاهوس باید بشرکت ملی نفت ایران تادیه بشود یا اینکه آقایان علاقمند هستند که تسریع بشود و توضیحات بنده ممکن است موجب تصدیق بشود من گوش میکنم که عرایض خودم را مختصر بکنم (احسن) و فقط بتوضیح چند قسمت آن اکتفا میکنم برای اینکه در عملیات اکتشافی اختلافی بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت آجیب مینراریا رخ ندهد لازم بود که در اینجا سابقه ای در دست باشد بشرحی که در قانون نوشته شده است و فقط اجمالاً عرض میکنم عملیات اکتشافی آن موقع خاتمه یافته است که نفت بمیزان تجارتی تولید شده باشد تولید نفت بمیزان تجارتی موقعی است که قیمت تمام شده نفت را در نظر بگیریم هزینه بارگیری و هزینه حمل و نقل را تا بباری اضافه کنیم با ضافه دوازده و نیم درصد بعنوان حداقل مالیات بهره برداری ما اضافه کنیم مجموع این ارقام هر چه شد آنوقت ما از فروش نفت بتوانیم سود قابل ملاحظه ای بدست بیاوریم در این مرحله است که عملیات اکتشافی خاتمه یافته است آقایان تا این مرحله هر چه خرج شده باشد بهر اسم و رسم و بهر عنوان اعم از ۲۲ میلیون دلار یا اضافه ترا که باین نتیجه نرسیدیم ملت ایران شرکت ملی نفت ایران نه تنها دیناری نپرداخته است دیناری هم تعهد ندارد ولی اگر به نفت رسیدیم عنوان تجارتی بنحوی که عرض کردم پیدا میکند و در این موقع است که شرکت سیریب بطور مؤثر وارد صحنه میشود سرمایه شرکت سیریب در لایحه یک میلیون پیش بینی شده زیرا تا الان خرجی نداشت فقط خرج اداری داشت و از این موقع است که او متعهد است کلیه هزینه مربوط با استخراج و بهره برداری را پرداخت کند و تصدیق میکنم که با این سرمایه ناچیز نمی توانند اینکار را بکنند و بهین جهت است که در قانون پیش بینی شده که سرمایه خودش را بدی- الاقتضا اضافه خواهد کرد و برای اضافه کردن سرمایه موقع همان وقتی است که نفت بمیزان تجارتی برسد و از یاد سرمایه ممکن است بوسیله استقراض بشود و اگر مقدور نشد هر یک از طرفین باید سهم خود را پرداخت کنند ما معتقد هستیم و در این زمینه هم قوانینی تصویب کرده ایم که استقراض برای کارهای تولیدی صدر صد مفید است بنابر این اگر در این لایحه اجازه استقراض بهر یک از طرفین موافقتنامه داده شود توجه داریم مشتری داریم سود مسلمی داریم یک کار تولیدی در پیش داریم آقای دکتر (اشاره به آقای دکتر

عدل) اجازه بدهید بنده دارم صحبت میکنم جنابمائی می یادداشت میدید حواس بنده پرت میشود بنا براین از دیاد سرمایه از این نقطه نظر گمان ضرورت را دارد مضافاً باینکه چون به نفت بیزان تجارنی رسیده ایم باید بگوئیم آنچه را که شرکت اجیب برای ما فایزیدار داشته است از این ساعت بحساب مساعده تلقی میشود و شرکت سیریب موظف است که بتدریج از حاصل فروش و از درآمدهای خالص با از هین فروش اهر بشکه نفتی که میفرودند ده سنت برای استهلاك وجوهی که شرکت اجیب مینراری پرداخت کرده است تأدیبه نماید و بتدریج این فروش را مستهلك بکند اضافه میکنم که این ۲۲ میلیون دلاری که باین کیفیت مستهلك میکنید یازده میلیون دلار ش بشرکت ملی نفت ایران عاید خواهد شد پس مایک رقم ۱۱ میلیون دلار بابت حوزه ای که بشارکت گذاشته ایم در پایان بهره برداری خواهیم داشت مضافاً بسودی که بعداً خواهیم داشت اما مدت اجرای عملیات بهره برداری این قانون ۲۵ سال است و سه دوره پنجساله قابل تمدید است سودی که مالز شرکت در این مشارکت خواهیم داشت بر اساس ماده ۱۷ قانون تعیین شده کلیه درآمد ویژه ای که عاید شرکت سیریب میشود ۵۰ درصد آن بعنوان مالیات بردرآمد سهمی دولت ایران خواهد بود پنجاه درصد دیگر که سود شرکت است سود قابل تقسیم است که بالنصفه بین شرکت اجیب مینراری و شرکت ملی نفت ایران تقسیم خواهد شد که مجموع درآمد ماچه از مالیات و چه از سهم الشرکه بالغ بر ۷۵ درصد خواهد بود باضافه آن یازده میلیون دلاری که بعنوان هزینه اکتشافی که ما سهم خواهیم داشت عاید می شود که بجای خود جداگانه توضیح دادم این جناب آقای بهبهانی اشاره بیک مطلبی کردند از نظر سیاسی و از نظر جنبه های خارج از کشور مربوط بنفت لازم است تذکر بدهم که ما مملکتی هستیم مستقل ملتی هستیم آزادیم و آزادمان در زمان جنگ پل بیروزی نامبره شده ایم بصلح جهانی کمک کرده ایم و اینک هم در صلح جهانی مؤثر هستیم تهدات و قرارداد های خودمان را محترم می شماریم در بهره برداری از منابع نفتی خودمان و در امور داخلی کشور بهیچ کس مجال هیچگونه مداخله ای نمی دهیم و آزادی عمل داریم بنابراین جناب آقای بهبهانی باید توجه داشته باشند که باوضاع و احوال کنونی دنیا با رهبری شاهنشاه محبوب که سیاست مملکت ما بطور قطع روشن شده و با مراقبت هائی که دولت داشته و دارد و خواهد داشت ما بهترین وجهی از منابع نفتی خودمان بهره برداری خواهیم کرد (احسن) اما این درآمدی که از این نفت

تخصیص می کنیم مغایرتی با آن اصل پنجاه و نه دارا در قانون ماخذ پنجاه پنجاه مآخذ هبل است و ما هم پنجاه پنجاه حوزه کنسرسیومی گیریم آن متکی بر قانون مالیات بردرآمد است ماده ۱۰ قانون مالیات بردرآمد می گوید هر کس در ایران تحصیل درآمد کند بر اساس این قانون باید مالیات بدهد ماده ۳۵ قانون مالیات بردرآمد ذکر کرده است که باید پنجاه درصد کنسرسیوم ها مالیات بدهند ما آنچه را که این جناب در ریافت می کنیم بعنوان حقوق مالیاتی است ۵۰ درصد بعنوان حق مالیاتی است و ۲۵ درصد بعنوان سهم الشرکه است خوشبختانه منابع نفتی ما هم خیلی وسیع است می گویند کشور ایران یک یازدهم نفت دنیا را دارد اگر مادر این مشارکت ما سهم الشرکه که بیشتری برای خودمان تهیه کردیم سود بیشتر از سابق خواهد داشت و اگر سهم الشرکه که کمتر بود سود کمتری خواهد داشت بنابراین مغایرتی با مطالب دیگر جناب آقای بهبهانی ندارد مضافاً باینکه عرض کردم ما از منابع نفتی بفتح کشور ایران در شرایط مساعده بهترین ایران استفاده می کنیم و من عقیده دارم که قانون نفت و این موافقت نامه که در کادر آن قانون تنظیم شده است بطور کلی تعولی در صنعت نفت و در اقتصاد کشور ما ایجاد خواهد کرد بنده از تطویل کلام معذرت می خواهم فقط عرض می کنم که نهایت دقت را کسب کرده ام نفت تمام مواد را حلاجی کرده است من از برداری جناب آقای دولت آبادی رئیس کمیسیون نفت تشکر می کنم که ایشان در تقید و شور درموال این لایحه آن فرمولی را که ما داریم که بعد از بیان یک مخالف و یک موافق رأی برای کفایت مذاکرات می گیرند آن فرمول کلی را عمل نکردند و بتمام اعضای کمیسیون گفتند که هر چه می - انتظار بنده بود که هر چه کوشش کردم بموقع برسم میسر نشود بدم که همکاران محترم در ساعات طولانی روز نشسته یکشنبه این قانون را در کمیسیون مخصوص تصویب فرمودند و همین موضوعی که باید مرض کنم این است که تصور میکنم تمام مردم ایران با خوشوقتی و خشنودی بسیار زیاد مقدمات یک همکاری اقتصادی وقتی را با کشور ایتالیا استقبال میکنند و هیچ شکنی نیست و هیچ کس نیست که مطلع نباشد چقدر تمدن امروزی دنیا مدیون نبوغ دانشمندان و بزرگان کشور ایتالیا است و امروز هم کشور ایتالیا دانشمندان و متخصصین عالی قدر و رجال بزرگ است و بدون شک همکاری اقتصادی ایران و ایتالیا ثمرات بسیار نیکویی برای هر دو کشور خواهد داشت موضوع سومی که در مقدمه ه را بضم لازم است عرض کنم اینست که دولت این طرح را مربوط بقانون نفتی کرده است

نیز از مندیهای خودمان قدمهای مؤثری برداریم (احسن) رئیس - آقای دولت آبادی دولت آبادی مفصلی که آقای مخبر دادند عرضی ندارم رئیس - خوب مختارید که صحبت بکنید یا نکنید، آقای مهدی نوری عمدهای نوری - بنده بعد از بیانات جناب آقای دکتر پیرنیا عرض میکنم دکتر پیرنیا - مخالفت بنده با این لایحه مربوط باصل فکر و عقد قرارداد برای بهره برداری از منابع نفتی با شرکت ایتالیائی اجیب نیست ولی در مطالعه این قرارداد و مواد آن یک نقص بسیار بزرگی بنظر بنده رسیده است که لازم دانستم آن نقص بسیار بزرگ را و مجدداً هم روی کلمه بسیار بزرگ تکیه میکنم برای اینکه توجه آقایان محترم را باین عرض خود جلب کرده باشم که لازم دیدم در اینجا این نقص را با استحضار نمایندگان محترم و دولت برسانم و البته طرحی هم برای اصلاح این نقص تهیه کرده ام که البته مفصل نیست این را هم درخاتمه بیاناتم تقدیم میکنم که بصورت نامه مبادله ای یا هر طور دیگری اگر آقایان نمایندگان صلاح و مقتضی تشخیص فرمودند آن موضوع عملی بشود ولی قبل از اینکه وارد بحث بشوم و آن نقص را توضیح بدهم و پیشنهاد اصلاحی خود را تقدیم کنم سه چهارم مطلب هست که می خواهم بطور مختصر در ابتدا بیان بکنم اول اینست که البته محل پیشنهاد چنین طرحهای اصلاحی در کمیسیون خاص نفت بود که بنده هم عضویت آن کمیسیون را دارم منتهی هر قدر کوشش کردم که بموقع برسم در اثر یک مسافرتی که بخارج اترهان کرده بودم میسر نشد و علتش هم این بود که خرابی راهها خیلی بیش از پیش بینی و انتظار بنده بود که هر چه کوشش کردم بموقع برسم میسر نشود بدم که همکاران محترم در ساعات طولانی روز نشسته یکشنبه این قانون را در کمیسیون مخصوص تصویب فرمودند و همین موضوعی که باید مرض کنم این است که تصور میکنم تمام مردم ایران با خوشوقتی و خشنودی بسیار زیاد مقدمات یک همکاری اقتصادی وقتی را با کشور ایتالیا استقبال میکنند و هیچ شکنی نیست و هیچ کس نیست که مطلع نباشد چقدر تمدن امروزی دنیا مدیون نبوغ دانشمندان و بزرگان کشور ایتالیا است و امروز هم کشور ایتالیا دانشمندان و متخصصین عالی قدر و رجال بزرگ است و بدون شک همکاری اقتصادی ایران و ایتالیا ثمرات بسیار نیکویی برای هر دو کشور خواهد داشت موضوع سومی که در مقدمه ه را بضم لازم است عرض کنم اینست که دولت این طرح را مربوط بقانون نفتی کرده است

کاخیراً بتصویب رسیده و البته بین بعضی از مواد این قانون وقانون نفتی که بتصویب رسیده و همانطور که بکرات صحبت شده یکی از مترقی ترین و کامل ترین قوانین نفت دنیا است ارتباط داده شده ولی باید دانست که بهیچ وجه تشریفاتی که در آن قانون بیان شده در اینجا عملی نشده است و این طرح در اثر اجرای آن قانون تهیه شده است آن قانون مقرر کرده بود که شرکت ملی نفت مناطق را تقسیم بکند بمیل خودش و مطابق مطالعات خودش قسمت های مختلفی و از عده زیادی اشخاص واجد صلاحیت دعوت بکند و عده کسانی که واجد صلاحیت باشند پیشنهادهای بدهند و از آنها میتوان تشخیص داد که کدام یکی از آنها زودتر این منابع را بر حلقه بهره برداری خواهند رسانید کدام سرفقانی یا پذیره یا حق - الارض بیشتری میدهند که دولت بتواند نسبت بآنها قضاوت بکند بنابراین این موضوع را اگر خاطر آقایان هم باشد در کمیسیون اینطور تصمیم گرفته شد که استثناء نسبت بقانون است و بخصوص چون در ابتدای اجرای این قانون است مبدا هر گز این فکر پیش نیاید که این قرارداد میتواند نمونه و سرمشق قرار بگیرد برای سایر قراردادهائی که دولت در آینده منعقد خواهد کرد و نمیتواند باعث تفسیر و تأویل آن مواد بشود موضوع چهارمی که بنده می خواهم در این مقدمه عرض کنم این است که آقایان اگر بخاطر داشته باشند در جلسه ای که آقایان نمایندگان افتخار شرفیابی حضور اعلیحضرت همایونی را داشتند اعلیحضرت همایونی با بیانات تمجید آمیز از این قرارداد ذکر فرمودند و البته صحیح است که فکر و نظر ایشان دایر بر اینکه هر چه زودتر منابع نفتی ما مورد بهره برداری قرار بگیرد و هر چه بیشتر منافع بیشتری عاید مملکت بشود فکری است که کلیه نمایندگان و کلیه متصدیان امور باید برای اجرای آن صمیمانه بکوشند در این قسمت البته فکر اساسی این است که البته این دو فکر اساسی هم باید در این قرارداد وجود داشته باشد یک فکر آن است که دولت ایران و نفت ایران بتواند در ایتالیا و بازار ایتالیا بازار پیدا بکنند دوم اینکه سهمی که بایران میرسد به نسبت ۷۰ و بیست و پنج باشد و این ۲۵ و ۷۰ باید به نسبت قیمت تضمین شده بین المللی باشد (مشایخی - یعنی چه؟ توضیح بفرمائید) قیمت ۲۵ و ۷۰ وقتی تحقق پیدا میکند که و این تمهید اساسی وجود ندارد بنده عرض میکنم در قرارداد نفت از لحاظ طرف ایران و این دو تمهیدی که ما می خواهیم این دو تمهید اساسی است و اصل است اگر این نباشد آن قرارداد برای تأمین منافع ما کافی نیست و آن قرارداد بر ما نمی خورد پس باید شرکت اجیب که آمده است با ما وارد مذاکره شده دو تمهید اساسی بکنند یکی تمهید خرید مقدار کافی نفت و یکی

خرید نفت بقیمت بین المللی و بقیمت اعلان شده که در ماده ۱۳ نوشته شده است ، حالا متأسفانه نه تنها این موضوع وجود ندارد بلکه برعکس ما که تولید کننده نفتیم مکلف شده ایم که نفت خودمان را بقیمت اعلان شده عرضه بکنیم و اگر شرکت اجیب نغیر باین قیمتش را بیاوریم پائین و باز بیاوریم و او هیچ تمهیدی بقیمت اعلان شده ندارد ماده ۱۲ و ۱۳ را که ملاحظه میفرمائید باز موجب تعجب من شد برای اینکه من فکر نمی کردم کسانی که طرف مذاکره هستند و اطلاعات زیاد و روشنی از وضع بازار نفت دارند باین موضوع تا این حد توجه نداشته باشند علت اینکه مادر مورد قرارداد کنسرسیوم بآن موادی که غالبش مطابق ملیقه ما بود رأی دادیم چه بود؟ بدو علت اساسی بود تمهید اساسی یکی تمهید ۲۰ میلیون تن فروش نفت ریگی فروش آن سی میلیون تن نفتی به قیمتی که عرضه بشود و معلوم نباشد بلکه بقیمت اعلان شده بین المللی که دو دلار است و از این تمهید است که ما میتوانیم سالی دو بیست میلیون دلار سیصد میلیون دلار بدست بیاوریم هر گز نباید این تمهید را متزلزل بکنیم و این وضع را متزلزل بکنیم بنابراین اگر در یک قرارداد ما این را متزلزل کردیم و تمهید بقیمت بین المللی نگرفتیم در تمام قراردادهای متزلزل میشود و یک لطمه بسیار شدید جناب آقای وزیر دارائی ، اساس درآمد شما می خورد برای اینکه وقتی نفت به قیمتی عرضه شد و هی قیمتش آمد پائین و هی توی سرش خورد میلیون ها تن نفت مانوی سرش می خورد و هی قیمتش تغییر پیدا میکند ولی عرض کردم با وجودی که این موضوع مهم است بایک اصلاح سه خطی در خود این قرارداد این موضوع را و این نقص را می توانیم مرتفع کنیم و هیچ اسباب نگرانی نیست فقط دولت باید تصمیم بگیرد که فوری باشکرت اجیب راجع بآن قیمت وارد مذاکره بشود و یک تمهید خرید نفت بقیمت بین المللی از شرکت اجیب بگیرد و وسیله نامه هائی که بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت اجیب تبادل خواهد شد و ضمیمه نامه ای این منظور ما را تأمین می کند برای اینکه این موضوع خیلی لازم است (نخست وزیر - در لایحه دقت فرمودید) دقت زیاد کردم بنده سالهاست که وارد و خیلی متأسفم که نتوانستم بکمیسیون بیایم علت این بود که راهها خراب بود (نخست وزیر - کجا نشریف داشتید؟) بنده در کردستان بودم بعلت خرابی راه نتوانستم بموقع بیایم (نخست وزیر - راهها خیلی خوب است بهانه نفرمائید ممکن بود بموقع نشریف بیاورید) اجازه بفرمائید در قسمت آخر ماده ۱۲ نوشته «سیریب تمهید خواهد بود کلیه مقادیر نفتی را که برای فروش

در اختیار دارد مقدم بردگرا بشرکت ملی نفت ایران و اجیب مینراری عرضه بدارد بپنجاه مامکلفیم که عرضه بداریم «چنانچه شرکت ملی نفت ایران و اجیب مینراری هیچ یک حاضر نشوند این نفت را بشراطی که قابل قبول سیریب باشد خریداری نمایند سیریب میتواند بشراطی که برای وی نا ساعدتر نباشد بخریدار دیگر بفروش رساند هر گاه خریدار دیگری پیدا نشد سیریب باید بتمدیل پیشنهادش «ملاحظه میفرمائید هی باید بپنجاه مینراری را تقبل بدهد. مجدداً بشرکت ملی نفت ایران و اجیب مینراری مراجعه نماید (د کتر عدل - کاملاً صحیح است و تأمین است) بنابراین اصل موضوع در اینجا بگفته است و آن تضمین کردن فروش نفت بقیمت بین المللی است و جناب آقای دکتر این موضوع در اینجا وجود ندارد و این تضمین قیمت نفت بقیمت اعلان شده است در ماده ۱۳ نوشته است قیمت اعلان شده ، قیمت اعلان شده را جناب آقای وزیر دارائی تعیین کرده ولی شرکت اجیب مینراری تمهید نکرده دقت ما را بقیمت اعلان شده بخرد بنابراین وقتی تمهید نکرده نتیجه این میشود که مایک هزار تن دوازده از تن نفتمان را برای فروش قیمتش را اعلان کنیم و بدهی قیمت آن را بیاوریم پائین و شما باید وقتی یک جنسی قیمت یک تنش با ده تنش کم شد هزار تن هم قیمتش از قیمت اعلان شده پائین می افتد و ماده ۱۳ نقص بسیار بزرگ دارد یک ماده ای است که ابتر است ماده ۱۳ میگوید که قیمت اعلان شده این است بعد این تمهید را برای چه کرده؟ برای اینکه شرکت اجیب که بازار دارد و با شرکت آنی که بازار دارد مجبور باشد که نفت را بقیمت تضمین شده بخرد و بقیمت اعلان شده بخرد اگر ما نفت تولید کردیم آن مقدار نفتی را بفروشیم شرکت اجیب باید آن نفت را بقیمت اعلان شده بخرد در پایان این ماده ۱۳ جناب آقای دکتر شاهکار باید چنین چیزی نوشته میشود و آن این است که «شرکت اجیب مینراری باید تمهید میکند که پس از کشف نفت به مقدار تجاری و شروع بهره برداری در صورتیکه شرکت سیریب نتواند برای نفت تولید شده خریداری بقیمت اعلان شده پیدا کند باقیمانده محصول آن شرکت را به قیمت اعلان شده خریداری نماید» این پیش کرده ام دوم مرتبه قرائت می کنم شرکت ، اجیب یعنی شرکتی که بازار دارد تمهید می کند باید این تمهید را بکنند و الا ما چیزی در دست نداریم و بدون تمهید بکلی تعادل قرار داد ازین می رود باید تمهید کند پس از کشف نفت بمقدار تجاری و شروع بهره برداری در صورتیکه سیریب یعنی شرکتی که در ایران نفت تولید میکند نتواند برای نفت تولید شده خریداری بقیمت اعلان شده بین المللی که در بالا ذکر شده پیدا کند باقی

مانده محصول این شرکت را بقیمت اعلان شده خریداری نماید و تضمین نماید نه اینکه شرکت سیریب مجبور بشود قیمت را باین بیابورد و معلوم نیست بکجا برسد بنده عرض میکنم بقدری منافع مراجع باین تضمین قیمت اعلام شده که از لحاظ صنعت نفت مهم است که ما نباید بگذاریم خدشه ای باین موضوع وارد بیاید جناب آقای وزیر دارائی باید بطدرت و خوش خط این مطلب را نوشته و در اطراف خودشان نصب بکنند که همیشه جلوی نظرشان باشد که تضمین قیمت بقیمت اعلان شده که هر کس باشا مذاکره میکند بایستی شام تضمین بکند و الا تعادل فرار داد ازین می رود تعادل قرارداد را باین است که مایک تمهیدی داریم که یک منابع بزرگی در اختیار شرکت اجیب مینراری میگذاریم تمهیدات بزرگ دیگری هم از لحاظ حقوقی و عوارض گمرکی و ارزی و اعتباری ما داده ایم حق تضاروت را از محاکم ایرانی گرفته ایم و به محاکم بین المللی داده ایم تمهید نامحدود نسبت بسرمایه کردیم در مقابل اینها فقط شرکت اجیب مینراری تمهید کرده که سالی دو میلیون دلار چیزی است الان شرکت نفت سالی بیست میلیون دلار خرج اکتشاف میکند ما که برای سالی دو میلیون دلار وامانده نیستیم (مشایخی - سالی دو میلیون دلار نیست هر چه خرج بشود) سالی دو میلیون دلار تمهید خرج شده سالی دو میلیون دلار برای اکتشاف در مقابل ما که وامانده نیستیم ما هفت این که با شرکت اجیب مینراری قرارداد می بندیم اساسش برای رسیدن ب بازار فروش نفت بقیمت بین المللی در آن بازار است و این موضوع را باید تأمین بکنیم اصل ۷۵ و ۲۵ وقتی راجع بآن میشود صحبت کرد که قیمت تضمین شده باشد اگر قیمت تضمین شده ای باشد آنوقت نسبت ۷۵ و ۲۵ تحقق پیدا می کند ولی اگر نبود دیگر اصل ۷۵ و ۲۵ مورد پیدا نمیکند این موضوع اساسی است که بنده می خواهم این جا عرض کنم البته نواقص دیگری هم در این لایحه هست ولی این نواقص باین اهمیت نیست البته در موضوع اداره شرکت هست که مدیر عامل از طرف شرکت اجیب مینراری تعیین میشود و رؤسای اطراف او معین میشود و مسائل دیگری ولی با وجود اینها یک چیز هائی است و مسائلی است که در اینجا بطور روشن نوشته شده و چیزی از شما مخفی نیست بنابراین تعادل را هم نیز نه ولی اگر تمهید مقدار تولید و تمهید فروش بقیمت بین المللی نوشته نشود بنده عرض میکنم که صلاح دولت و صلاح مجلس شورای ملی نیست که از چنین تمهیدی را نکرده این قرارداد را

تصویب بکنند و بنده انتظار ندارم که آقایان بخواهند که بصورت پاسخ بیایند اصراً دارم و استدعا دارم و استدعا دارم در مورد تعهد حتماً اقدام بشود بنده نظریاتی که راجع بمصالح و حفظ منافع و حقوق ملت ایران در مورد نفت همیشه بیان کرده‌ام بعد از روشن شدن که کوری حسن نیت روی کمال علاقه بمنافع ملت ایران بوده و تقریباً ۱۶ سال است که در این کار زحمات زیادی کشیده‌ام فرستاده‌ام موهایم را در این کار سفید کرده‌ام (خند نمایانند گان) استدعا و اصراً دارم این موضوع را آقایان جدا در نظر بگیرند چون عرض کردم که این فرار و فرار و فرار نه تنها نسبت باین قرارداد بلکه اثرش نسبت بشمار قراردادها است و نسبت بمیلیونها دلار منافع شما از نفت است که ممکن است آنها متزلزل بشود و در قیمت آنها تأثیر بگذرد بنابراین بنده جز اینکه دومی تمنا و استدعا نم‌کنم نسبت باین پیشهاد بنده توجه بشود عرض ندارم و پیشهاد خود را تقدیم مقام ریاست می‌کنم

رئیس - آقای وزیر دارائی

وزیر دارائی (ناصر) - بنده فکر می‌کنم اگر جناب آقای دکتر پیرنیا موقعیت بهشان دست میداد و در کمیسیون مجلس تشریف می‌آوردند این مسائل هم مطرح شده بود و توجه میفرمودند این اشکالاتی را که الان بسیار بزرگ تلقی میفرمایند بر ایشان حل شده بود چون این مسائل که فرمودند تمام در کمیسیون با نهایت دقت مطالعه شد علاوه بر اینکه ماده ۱۳ خودش تصریح دارد (دکتر پیرنیا - کجایش تصریح دارد؟) نوشته است که دو نفر شریکند یعنی دوشرکت با هم کار میکنند یکی اجیب مینرای و یکی شرکت ملی نفت یک شرکتی درست کرده اند با هم سیریب و اینها بعد از اینکه عملیاتشان بمرحله استخراج رسید نفت را بفروش می‌رسانند و نوشته اند اگر بازاری پیدا کنند اولاً این نکته را قیلاً عرض کنم که هیچوقت وقتی که نفت بمرحله استخراج و صادرات برسد هر کدام سهم خودشان را نصف میکنند یعنی اجیب مینرایا بگویند من سهم خودم را میبرم میفروشم و اینجا شرکت ملی نفت گرفتار شود و شرکت اجیب که حاضر شده بیاید شرکت سیریب را تشکیل بدهد بدون فکر و تأمل چنین کاری را نخواهد کرد که بیاید سرمایه خودش را هر چند باشد که لااقل ۲۲ میلیون دلار است خرج بکنند و بعد بگویند که من نمیتوانم بفروشم یا خریدار ندارد و بیاید قیمت را بیاوریم باین و در یکی از این نامه‌های پروتکل ضمیمه جناب آقای دکتر پیرنیا، حداکثر تخفیف را تعیین کرده است نوشته است حداکثر تخفیف که میتواند بدهند پنج درصد است و اگر نظر جناب عالی باشد در قرارداد فعلی هم که خود جناب عالی هم عضویت شورای نفت را دارید اگر استخراج بیشتر بشود حق تاده

در صد تخفیف را هم دارند و خود شما در شورا تصویب فرمودید که نفت فعلی هم اضافه بر استخراج تاده در صد تخفیف داده شود و در ماده ۱۳ و در صفحه ۷۴ در نامه ضمیمه اگر ملاحظه فرمایند توضیح کافی داده شده و بعلاوه نکته‌ای که بنده روی آن تکیه میکنم واستدعا لال میکنم این است که یک شرکتی بخودش حاضر میشود و سرمایه میکند و برای اکتشاف تا بمرحله استخراج و قیمت برسد حاضر نیست با آنجا که رسید بگوید نمیتوانم بفروشم و اگر گفت تخفیف بدهید تخفیف را با مشورت هدایتگر تعیین خواهند کرد علاوه قید شد در ماده که اگر یکی از طرفها قیمت بهتری گیر آورد که بفروشد طرف دیگر هم میتواند بفروشد هیچ جای اشکالی نیست و اگر لازم بدانید بنده خودم نامه را بخوانم در آنجا میزان تخفیف قید شده است (دکتر پیرنیا - تضمین نشد)

رئیس - آقای عمیدی نوری -

مشایخی (مخبر کمیسیون) - در این موضوع یک توضیح مختصری لازم است * تقاضا کرده‌اند بعد از ایشان صحبت کنید

عمیدی نوری - خوشبختانه در بیاناتی که از ناحیه آقایان مخالفین راجع باین لایحه بعمل آمد مطلبی نبود که بسا اساس یک چنین قدم بلندی که ملکیت ما در اولین مرحله اجرای قرارداد با شرکت ایتالیایی بوجود آورد مخالفت اساسی باشد تا من محتاج بجواب باشم فقط بحث بر سر عدم تطبیق این قرارداد با قانون است جناب آقای بهجانی اشاره فرمودند بقانون ۱۳۲۳ که بنظر بنده همان قانونی هم که در ۱۳۲۳ وضع شد موقعی که قانون نفت مطرح بود بنده عرض کردم آن مربوط بامتیاز بود ملت ایران حاضر نیست که امتیازی به هیچک از شرکت‌های نفتی دولتها بدهد ضرر استعمار و استثمار را بجد آفتی دیده و به همین جهت مقید کرد مجلس چهاردهم دولتها را که چنین کاری نکنند و خوشبختانه قدمی هم که برداشته شد و فعلاً بصورت نتیجه مذاکرات تسلیم مجلس شورای ملی شده قدمی است در باره مشارکت برای اکتشاف و استخراج و بهره برداری و قیلاً هم هیچ کاری نشده و مادام هم که مجلس و پارلمان ایران تصویب نکنند هیچ نفوذ و اعتباری این قدم ندارد بنابراین من متوافق با آن هستم منطبق با قوانین و مقرراتی بوده است که در ملکیت ما حکومت کرده و حتی اشکالی را هم راجع به عدم رعایت مزایه پیش آمد که جناب آقای بهجانی و حتی جناب آقای دکتر پیرنیا در ضمن بیان خودشان تذکره دادند این اشکال هم مرتفع است برای اینکه بعقیده بنده هیچ

متن قانونی نبوده قبل از قانون نفت که دستور مذاکرات مجلسین ماست شرکت ملی نفت باین شرکت دیگری مذاکره نفت کند بهمان دلایلی که عرض کردم برای اینکه همانطوریکه جناب آقای تیمورتاش فرمودند بنده هم در موقعیکه قانون در کمیسیون نفت مطرح بود عرض کردم که برای مشارکت نفت قانون نمی خواهد برای اینکه اساسنامه شرکت ملی نفت این اجازه را داده است خوب شرکت ملی نفت بر حسب اجزای که بر طبق اساسنامه خود داشته است رفته است یک مذاکره ای برای مشارکت با شرکت اجیب مینرایا کرده است و حداکثر منفعتی که دنباله روز نگران آن است و اگر مقاله اکونومیست را که ترجمه اش را دیروز ما منتشر کردیم ملاحظه فرموده باشید نوشته است که شرکت‌های نفتی بزرگ باید مضطرب و نگران باشند از نتیجه قرارداد ۷۵ درصدی که ایران با ایتالیا منعقد کرده میدانند که اگر کونومیست بمقامات تراستها و کار تلهای نفتی وابسته است بنده تعجب می‌کنم که یک چنین قرارداد بی اندازه در ششانی که حتی آقای انریکو مانی رئیس شرکت اجیب مورد حمله قرار گرفته و او را جاه طلب تلقی کرده‌اند و گفته اند این قرارداد برای این بسته شده است که ایتالیا در شرکت‌های نفتی دیگر جا بگیرد و محل پیدا کند که امروز این قرارداد مورد رشک و حسد و غیبه و در دنیا تلقی شده و بعقیده بنده مصلحت نیست که ما شکیبایی در عدم تطبیق این قرارداد با قوانین و با منافع ایران بکنیم خوشبختانه خود آقای بهجانی فرمودند که این قرارداد با منافع ملت ایران منطبق است و من ایشان را مسدود منصفی میدانم و می‌دانم منظور ایشان جز مصلحت چیز دیگری نیست اگر شما این را بصورت مزایه عمل میگردید بعقیده بنده هیچ شرکتی حاضر نبود بیش از پنجاه درصد قدم جلو بگذارد سایر بخشهایی که در خارومیان بر اساس نفت میشود یک ماده مهم سیاسی است برای دو چیز است یکی اینکه نفت در اختیار کارتها و تراستهای نفتی باشد و دیگری اینکه حتی المقدور بصورت امتیاز باشد و اگر بصورت مفاطمه باشد یک پول نمیدهند و آن جاهانی هم که بخواهند بصورت شرکت باشد از پنجاه درصد نباید تجاوز بکنند و این قدمی که ما برداشتیم البته بنده هم عقیده دارم بر اینکه ایتالیا احتیاج نفت دارد و شرکت اجیب یکی از شرکت دولتی ایتالیا است که نفت و گاز ایتالیا را چهاردهم بازده میلیون تن احتیاج نفت دارد و مصرف میکند اینجا همانطوریکه آقای دکتر پیرنیا فرمودند یکی از امتیازات این شرکت اینست که بازار نفت آن موجود است منتهی نگرانی آقای دکتر پیرنیا در فروش است در قیمت است آن را هم اگر تشریف می‌داشتند در کمیسیون و یا دقت

بیشتری در این لایحه می کردند بنظر بنده نگرانیشان مرتفع بود ایشان در ماده ۱۳ در اشکال قائل شدند یکی نگرانی راجع بتضمین قیمت بین المللی که البته مهم است این مطلب یعنی ما پنجاه درصد بعنوان حقوق دولتی می‌گیریم و بیست و پنج درصد از پنجاه درصد بقیه را هم شرکت ملی البته اگر قیمت فروش یک قیمت تضمین شده بین المللی نبود یک قیمت مسلمی نبود ممکن بود در عین حال که میگوئیم ۷۵ درصد خیلی کمتر از ۷۰ درصد سیریب شاید هم کسانی هم که رشک و حسد در این مطلب میبرند و بعضی از نویسندگان معتقدند که قرارداد بیشتر بسته سیاست خارجی است بنده خود هم دیدم همین را یک فکری برای خودشان قائلند می‌گویند که ایران ممکن است بیش از صدی پنجاه بهره برداری در این فقط اجازه پنج درصد تخفیف داده‌اند که اگر حق ندارد تخفیف بدهد بیشترش را کسی حق ندارد جز هیأت مدیره و در هیأت مدیره ما مسأله هستیم خوب وقتی مصلحت نشد شرکت ملی نفت هم رأی نمیدهند بنا بر این میگویم عرض کنم که طرز فروش در اینجا غیر از آن تصویری است که ما داریم کنسرسیون میخورد توشرش بزند شرکت ملی نفت پنجاه درصد در سیریب شریک است شرکت اجیب پنجاه درصد پیدا کند و بفروشد و حداکثر نفت را هم باید بدهد حتی کار بجائی رسیده که در همان ماده ۱۲ که قرائت کردم سیریب را مکلف کرده است که باید کوشش کند که حداکثر ممکن نفت را از این مناطق نفتی در ایران و در فرود و فرود نشان از این است که احتیاج زیاد احساس میکنند هم شرکت ملی و هم شرکت اجیب برای فروش نفت با یک چنین کیفیتی که ما سهم مساوی داریم اختیار فروش نفت هم دست اجیب نیست دست سیریب است باین ترتیب هم اشکالی ندارد من بیاوم بگویم که اجیب مختار است که نفت را بقیمت اعلی یا پستی بخرد اما در هیچ شرکت سهامی که دو سهم مساوی داشته باشند اصلاً نمیشود این حرف را زد که یک شرکت بزرگ دیگر تکلیف کند و بگوید که تو باید حتماً بفلان مبلغ جنس را بخری خوب اگر منفعت کردیم سهم مساوی داریم خوب اگر ضرر کردیم ضرر باید ضرر بکنیم چطور میتوانیم با بگوئیم با او بمن بگویند خصوصاً اینکه در این قرارداد که عرض کردم الان موجب رشک و غیبه خارجیه است در تهیه آن دقت زیاد شده و در کمیسیون هم بهتهای مفصل شده در این کلمات مذاکره شده است حتی ضمیمه‌هایی دارد که یک ضمیمه اش بسیار مهم است از نظر شرکت سهامی که انتقال

اعمال رجعانی در شرکت مساوی دیگر داشته باشد که فرار شود در شرکت مساوی العقوفی که هر يك پنجاه درصد سهم هستند يك مقرراتی خارج از تساوی و اصول تحمیل کنند این اصلاحی که نمی‌شود سیریب نفت میفروشد اجیب نیست سیریب است که نفت میفروشد بموجب ماده ۱۳ طبق قیمت اعلان شده اما در ماده ۱۲ يك حق تقدمی برای اجیب قائل شده‌اند که این شرکت سیریب در موقع فروش تقدم برای اجیب قائل است و آنهم بفتح ماست شریک ماست و بازار فروش در ایتالیا دارد خوب شریک من اگر بخرد مگر بد است این حق تقدم هم در یک شرایط مساوی است آنوقت اگر او خرید شرکت ملی نفت هم بخرید سیریب حق دارد خودش مطالعه بکنند و در قیمت تعدیل کند آنوقت طبق آن نامه ضمیمه اینکه جناب آقای وزیر دارائی بر هژستان رسانند طبق آن ضمیمه فقط اجازه پنج درصد تخفیف داده‌اند که اگر حق ندارد تخفیف بدهد بیشترش را کسی حق ندارد جز هیأت مدیره و در هیأت مدیره ما مسأله هستیم خوب وقتی مصلحت نشد شرکت ملی نفت هم رأی نمیدهند بنا بر این میگویم عرض کنم که طرز فروش در اینجا غیر از آن تصویری است که ما داریم کنسرسیون میخورد توشرش بزند شرکت ملی نفت پنجاه درصد در سیریب شریک است شرکت اجیب پنجاه درصد پیدا کند و بفروشد و حداکثر نفت را هم باید بدهد حتی کار بجائی رسیده که در همان ماده ۱۲ که قرائت کردم سیریب را مکلف کرده است که باید کوشش کند که حداکثر ممکن نفت را از این مناطق نفتی در ایران و در فرود و فرود نشان از این است که احتیاج زیاد احساس میکنند هم شرکت ملی و هم شرکت اجیب برای فروش نفت با یک چنین کیفیتی که ما سهم مساوی داریم اختیار فروش نفت هم دست اجیب نیست دست سیریب است باین ترتیب هم اشکالی ندارد من بیاوم بگویم که اجیب مختار است که نفت را بقیمت اعلی یا پستی بخرد اما در هیچ شرکت سهامی که دو سهم مساوی داشته باشند اصلاً نمیشود این حرف را زد که یک شرکت بزرگ دیگر تکلیف کند و بگوید که تو باید حتماً بفلان مبلغ جنس را بخری خوب اگر منفعت کردیم سهم مساوی داریم خوب اگر ضرر کردیم ضرر باید ضرر بکنیم چطور میتوانیم با بگوئیم با او بمن بگویند خصوصاً اینکه در این قرارداد که عرض کردم الان موجب رشک و غیبه خارجیه است در تهیه آن دقت زیاد شده و در کمیسیون هم بهتهای مفصل شده در این کلمات مذاکره شده است حتی ضمیمه‌هایی دارد که یک ضمیمه اش بسیار مهم است از نظر شرکت سهامی که انتقال

سهامش بسیار مهم بود و فردا ممکن بود دچار اشکال بشویم و آجیب امضاء کرد که من حاضر نیستم که انتقال بدهم بدون موافقت دولت و جناب آقای نخست وزیر در کمیسیون فرمودند در گزارش هم هست که وقتیکه انتقال بدهند دولت هم موافقت کرد باید مجلس هم اجازه بدهد (خلعت بری این نکته باید در نظر گرفته شود) این نکته قید شد جناب آقای خلعتبری هم در صورت مجلس کمیسیون قید شده و هم در گزارش بنده صریحاً از پشت این ترتیب عرض میکنم که این یکی از نکات بسیار مهمی بود که در نتیجه مذاکره ای که در کمیسیون خاص شد این تراضی شد و یک ماده دیگری بود که تا حدی منحرف بود از قانون نفت برای اینکه در قانون بود باید در هر بخش لااقل يك چاه حفر شود اینها برخلاف آن نظر داشتند دوم آنکه مراجعه شویک نامه دیگری ضمیمه شد که مکلف هستند مطابق قانون نفت که در هر ناحیه و بخشی جاهی زده شود خلاصه آنچه که باید رعایت شود در وقت شود در تهیه لایحه شد در حال حاضر يك قرارداد عادی است و بنظر بنده جای هیچگونه نگرانی در این قرارداد نیست و معتقد هستم که مجلس شورای ملی همین کیفیتی که تنظیم شده و با رفع نگرانی جناب آقای دکتر پیرنیا و توضیحاتی که عرض کردم رأی بدهند این قدم بلند افتخار آمیز را مجلس شورای ملی ایران بردارد (احسنت)

رئیس - چون در کلیات دیگر کسی اجازه صحبت نخواسته رأی گرفته میشود به ورود در ماده واحده آقایانیکه موافقت بقیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده واحده مطرح است آقای رامبد

رامبد - مطلبی را که بنده اینجا عرض میکنم خودم واقف هستم که اگر مطرح هم نمیشد مسلم و معقوف بود ولی میخواهم برای یادآوری لازم دانستم عرض کنم ضمن مطالبی که آقایان موافقین و یا مخالفین و همچنین مدافعین این لایحه فرمودند ای بسا مواردی بود که شاید مورد تأیید مجلس شورای ملی نبود ولی برای حفظ انتظامات بسکوت بر گذار گردید و از طرف مستمعین اعتراضی بعمل نیامد نباید فراموش کرد که این يك قراردادی است در واقع يك طرف آن مؤسسه خارجی است و معتمل است چنانچه تجربه نشان داده است روزی بر سر مسائلی بین هافدین قرارداد اختلافاتی پیش بیاید گرچه تکرار میکنم بدون عرض توضیح هم مسلم بود که مذاکرات آقایان بهیچوجه در هیچ مرجعی نمیتوانست مورد استفاده قرار بگیرد ولی بنده برای ضبط در صورت مجلس عرض میکنم که هر قلمرواد مصوبه مجلس شورای ملی معتبر است و در هیچ مرجعی این مذاکراتی که بعمل

می آمده هیچگونه مورد استنادی نمیتواند قرار بگیرد

رئیس - آقای مشایخی

مشایخی (مخبر کمیسیون نفت) - بندروری صحبتیم با جناب آقای دکتر - پیر نیاست استدعا میکنم توجه فرمایند (یکی از نمایندگان - ایشان قانع شدند) عرض کنم که اولاً فرمودند فقط و فقط شرکت اجیب مینرایا باسالی دو میلیون دلار متمهده شده است خواستم نظرشان را جلب کنم که برآورد شده که هزینه اکتشاف ۲۲ میلیون دلار است که از سال پنجم سالی دو میلیون دلار خواهد بود اما اگر هزینه بالارفت بهر چه قدر هزینه ترقی کند او تمهید دارد بپردازد پس تمهید این منحصراً نیست که سالی اولی دو میلیون دلار باشد تمهید است کلیه هزینه اکتشافی را پرداخت کند این تکلیف هم قانونی است که خود آقای دکتر پیرنیا تشریف داشتند در يك ماده ای تصریح شده است که اگر حق الارضی بنگرفتم بجای حق الارض میتوانیم از شریک تمهید انجام عملیات اکتشافی را بگیریم علیهذا این قسمت مورد تصویب جناب عالی هم در کمیسیون نفت بود و از این حیث منظور آن عملی شده است اما راجع بقیمت اعلان شده و میزان فروش ماده ۱۲ توجه فرمایند باسالا میگویم بینم مقدار استحصال و مقدار تولید باید چقدر باشد برای این کار تصویب کرده است که این شرکت سیریب در سال چقدر باید منتشر کند قسمت اول ماده میگوید احتیاجات مصرف داخلی حوزه اقتصادی هر يك از میدانها به تشخیص شرکت ملی نفت ایران از تولید اولی باستی آن احتیاجات بر طرف بشود دوم کلیه تمهیداتی که در مقابل مشتریان خارجی شده است باید انجام شود سوم کلیه تمهیدات و قراردادهای فروش نفت خام که باستی بخریداران تجویل گردد و این شرعی که آقا میفرمایند در این قسمت بندج قید شده و تصور میکنم در آن درست توجه فرمودند بندج میگوید هر نوع امکان فروش دیگری که سیریب در نتیجه آشنائی بوضع بازار ممکن است در نظر بگیرد و بنابر این ارتباط بر تمهید مذکور در بند الف و بند ب هر نوع فروش دیگری که سیریب میتواند باشد بازارش را تحصیل کند آنرا هم باید بالاخره در موقع بهره برداری و استحصال در نظر بگیرند نسبت باین میزان طبق همین بند (ن) سیریب تمهید خواهد بود کلیه مقادیر نفتی را که برای فروش در اختیار دارد مقدم بر دیگران بشرکت ملی نفت ایران و شرکت اجیب مینرایا عرضه دارد و چنانچه این دوشرکت حاضر نشده باشد شراطی که برای سیریب قابل قبول باشد آنوقت است که سیریب مسی تواند با شراطی

که نامساعدتر نباشد بخریداران دیگر بفروشد و اگر خریدار دیگری پیدا شد سیریب می تواند با تعدیل پیشنهاد فروش مجدداً بشرکت ملی نفت ایران و آجیب مینرایا مراجعه کند بنابر این در لایحه میزان استحصال صدر در صد مقدارش توصیف شده است و تعیین شده است بنای قیمت هم در ماده ۱۳ گفته شده است قیمت اعلان شده يك تفاوتی بین این قرارداد و قرارداد کنسرسیون بنوعی که اگر در قرارداد کنسرسیون تعیین شده برای فرمودید که ۳۵ میلیون تن تعیین شده برای اینست که در آنجا معاهده برای فروش نفت است این معاهده فروش نفت نیست در اینجا قرارداد مشارکت داریم مضافاً باینکه در ماده ۱۴ می‌گوید قیمت تمام شده بر اساس قیمت خلیج فارس خواهد بود مضافاً اینکه مدیر عامل فقط و فقط محدود به پنج درصد تخفیف است بیشتر نیست و در نامه‌ای که این مطلب تصریح شده است و این نامه را برایشان می‌خوانم و شرکت سیریب اختیار دارد که توسط مدیر عامل خود در مورد خریدار بدون دریافت اجازه از کمیسیون مدیران که در ماده مزبور مقرر است با تخفیفی که در پنج درصد قیمت اعلان شده نسبت به هر نقطه صدور تجاوز نماید موافقت کند و بدیهی است که اختیار مدیر عامل سیریب را هم در انجام تمهید خود که در مورد فروش سیریب باید برای بدست آوردن بهترین شرایط اقدام کند در نظر خواهند داشت این راه اضافه می‌کنم که شرکت سیریب مشکلات است از نمایندگان شرکت ملی نفت ایران و شرکت اجیب اگر چنانچه بخواهد هر مطلبی را در هیئت مدیره سیریب مطرح کند نمایندگان ما را نمی‌کنند مسلماً حفظ حقوق ما را خواهند کرد آنها با در نظر گرفتن قیمت اعلان شده و با در نظر گرفتن امکانات بازار اگر چنانچه دوجار مشکلاتی شدن می‌آید بدیهی است که بیاید بیتی می‌شود تا پنج سال دیگر بیست میلیون تن بالغ شود و شرکت اجیب نقش در اینست که بیشتر بتواند نفت بدست بیاورد و این منظور شما تأمین است و تقاضا می‌کنم رأی بدهید

رئیس - دیگر در ماده واحده کسی اجازه صحبت نخواسته است بنابر این پیشنهادی رسیده که قرائت می‌شود (بشرح زیر قرائت شد) مقام معتمد ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد می‌کنم بوسیله تبادل نامه تمهید زیر بر قرارداد اضافه شود: شرکت اجیب مینرایا تمهید می‌کند که

پس از کشف نفت بمقدار تجاری و شروع بهره برداری در صورتیکه شرکت سیریب نتواند برای نفت تولید شده خریداری قیمت اعلان شده پیدا کند باقی مانده محصول آن شرکت را بقیمت اعلان شده خریداری نماید.

رئیس - آقای دکتر بیرنیا

دکتر بیرنیا - البته بنده در عرایض سابقه توضیحات لازم راجع باین پیشنهاد عرض کردم و احتیاجی باینکه مجدداً ارض را تکرار کنم ندارم فقط ضمن مطالبی که جناب آقای وزیر دارائی و جناب آقای مغیر کدیسیون فرمودند آقایان کاملاً ملاحظه فرمودند که هیچ ماده‌ای، هیچ عبارتی نشان ندادند که در آنجا شرکت آجیب میسر آری که آمده و قرارداد بسته نموده باشد که نفت استخراج شده ایران را بقیمت اعلان شده بین المللی خریداری کند و چنین تفهیمی در این قرارداد وجود ندارد و اگر دارد نشان بدهند که بین ما بران بنده این موضوع را با کمال روشنی و خاطری کاملاً آسوده عرض میکنم خدمت آقایان که صلاح دولت است که در گرفتن چنین تضمینی اصرار بورزند و اگر آقایان اجازه فرمایند ممکن است طبق آئین نامه داخلی مجلس شورای ملی که اجازه داده است که اگر پیشنهاد تصویب بشود، لایحه فعلاً مسکوت بماند تا دولت بتواند مذاکره کند و اطلاع بدهد که آیا شرکت آجیب میسر آری این را تمهید میکند یا نه. کندی عرض کردم اگر این تمهید بشود و گذاشته نشود این موضوع باید تخفیف های دائم و عرضه شدن نفت ایران بقیمتهای یک روز بروز پائین تر می رود بنابراین اساسی و درآمد کلی مملکت ایران لطمه بزرگی وارد خواهد شد. قضاوت این امر دیگر به عهده خود آقایانست.

رئیس - آقای نخست وزیر

نخست وزیر - جناب آقای بیرنیا تصور میکنم که فقط خودشان متخصص امر نفت هستند و اشخاص دیگر هیچ اطلاعی ندارند و بعد هم تصور میکنند که فقط ایشان حفظ منافع ایران را میکنند و دیگران نمی کنند یک دستگاه شرکت ملی نفت ایران که از بهترین و شایسته ترین افراد تخصص در امر نفت هستند هیأت مدیره آنرا تشکیل داده اند و صد در صد وارد هستند و کار شناس هستند اینکار را مطالعه کرده اند، تمام جوانب کار را دیده اند، بعد هم آورده اند در هیأت دولت بحث کرده ایم و تقدیم کرده ایم این است که بنده بایشان اطلاع داده ام و موافقت ندارم.

رئیس - آقای تیمورتاش

تیمورتاش - بنده میخواهم اردوست معترف و عزیزم جناب آقای دکتر بیرنیا استدعا کنم که برای چند دقیقه این هولای نفتی را که بحق اسمش هیولاست

از نظر دور بفرمایند و تصور بفرمایند که حسن و حسینی با هم یک معامله ای کرده اند و این معامله نباید بطوری انجام شود و بچه طریقی عمل شود اگر این عنایت و بزرگواری را فرمودند جناب آقای بیرنیا من گمان میکنم این مشکل حل شود، یک طرفی است بنام آجیب اسمش را بگذارید حسن طرف دیگر یک ایرانیست اسمش را بگذارید حسین یکی از نمایندگان - اولی حبیب باشد، بنده بقیه بیشتر وقت ندارم شمارا بخدا اجازه فرمایند که هر یک از اینها اجازه بدهد، اینجا آمده اند شرکتی وجود آورده اند یک شخصیت ثالثی پیدا کرده است، این شخصیت آمده است بعد از اینکه مراحل اکتشاف تمام شد یعنی بعد از اینکه نفت مرحله بهره برداری عادی رسید و مقادیری که خرج کرده است این حسن که نفت را با این مرحله رساند است شما میفرمایید چه جوری او را که تاکنون ۱۲ میلیون بیست میلیون دلار خرج کرده است مکتفش کنید تو میچوری این قیمت بخری این درست نیست شما اگر بخواهید ملک شخصی خودتان را هم اجازه بدهید باین ترتیب هیچکس حاضر نمی شود ملک شما را اجازه کند. بنا بر این وقتی که مرحله تجارتی رسید آقای دکتر، چنین وقتی که نفت حاضر و آماده شد مثل سایر کالاها دیگر است که فروخته می خواهد که خریدارش بیشتر باشد کمتر باشد و اما یک موضوع را بنده می خواهم اقتناص فرصت کنم و در اینجا عرض کنم که هم دولت توجه کند و هم در صورت مجلس ضبط شود بعنوان اتخاذ سند که آقایان به چه وجه من الوجود خواهان های بعدی که می خواهند بیایند و با شرکت ملی نفت ایران قرارداد ببنند نمیتوانند این مواد و این مفاد را سابقه امر برای خودشان قرار بدهند (صحیح است - احسنست) و بگویند که چون در این قرارداد اینطور گفته شده است حتماً ما هم یک چنین وضعی را میخواستیم دلیلی هم بنظر بنده بسیار واضح است.

دلیل اینکه یک سد سیدی و یک مر حله بسیار بزرگی را ما میگذاریم یعنی اصل پنجاه پنجاه مشارکت را در هم می شکنیم و اگر بخواهیم پیرم یا جایز می بآن کسی که طرف مقابل است و در آن راه با کمک کرده قائل بشویم حد اقل انتظارش این است که یک شرایط فاورا بیل تری برای او قائل بشویم. این است که بنده خواستم اینجا اتخاذ سند بشود این قرارداد آجیب نمی تواند سابقه و پایه برای بعدی ها قرار بگیرد (صحیح است)

رئیس - آقای دکتر بیرنیا که این پیشنهاد داده اند هیچ تردیدی نیست که در کار نفت بصیرند (صحیح است) و همه هم وطن پرست هستند (صحیح است) البته مانعی ندارد هر یک از نمایندگان حقی دارند هر

چه بنظرشان رسید پیشنهاد دهند (صحیح است). آقای مهندس جفرودی موافقت با پیشنهاد (مهندس جفرودی - ملی) فرمایند.

مهندس جفرودی - بنده میخواهم عرض کنم که پیشنهاد آقای دکتر بیرنیا یک پیشنهادی است که ناشی از اطلاعات ایشان در امر نفت و احساسات وطن پرستانه ایشان است (تیمورتاش - با کمال حسن نیت) (صحیح است) جوابهایی که ایشان داده شد بنظر بنده هیچ کدام منطقی نبود (صحیح است) نه جواب جناب آقای وزیر دارائی و نه جواب جناب آقای مغیر، هیچ کدام جواب ایشان نبود. پیشنهاد بسیار مفیدی هم هست بنده بیانات دوست عزیزم جناب آقای تیمورتاش را هم نمی بینم. مسأله نفت مسأله ای است که قبل از اینکه جنبه تجاری داشته باشد جنبه سیاسی دارد وقتی که شما نفت را مقدار زیادی عرضه کردید ممکن است دنیا از شما بخرد که یک مسأله ای است آقای دکتر بیرنیا که امروز دولت ایران ریسک کرده است و پیشقدم شده است در اینکار و مخاطراتی هم برایش هست (همه نمایندگان)

رئیس - از کجا ما خطر را پیش هست از هیچ جانبست

مهندس جفرودی - بنده اطلاع باینان می دهم که با اندازه هر یک از آقایان نمایندگان منم وطن پرست هستم (صحیح است) یک اساسی را در دنیا که تراست و کارتها پشت سرش هست ایران جوان پیشقدم شده است و دارد برهم میزند، برای این کار باید دولت ملت ایران هم یک ریسکی بکند، ملاحظه میکنید اگر شما قبول دارید که اصل ۲۵ و ۵۰ اصل ۵۰ - ۵۰ را دارد بهم میزند و ما میرویم اصل ۵۰ - ۵۰ را بهم میزنیم و منافع ملت ایران دارد بیشتر میشود و ما بعنوان ملتی که روز گذشته حقوقش تضییع شده بسایه برویم دنبال گرفتن حقوقمان، اگر فکر میکنید که ما آن چنان مردمی هستیم که مانند ملل متری ممکن است همت داشته باشیم و حقوقمان را بگیریم، باید یک امتیاز کوچکی بدهیم که فردا بتوانیم فتنان را بفروسیم، شمارد مقابل این امتیاز کوچک بعنوان یک نماینده وطن پرست میخواهم بینم بعنوان یک فرد مطلع و نماینده وطن پرست چه پیشنهادی دارید. اگر شما میخواهید بگذارید بماند ممکن است چنین پیشنهادی و موقعیتی دیگر برای ملت ایران پیش نیاید این یک مسأله ای است که بنده در مقابل آن واقع شده ام و نمیتوانم باین آسانی بگذرم.

رئیس - اینجا یک اشتباهی برای آقایان پیدا شده مثل اینکه امتیازی بیک شرکت داده میشود و این امتیاز نیست، این شرکت ملت ایران است با یک شرکت

دیگر باین جهت میزان درآمد بالا رفته است. آقای نخست وزیر

نخست وزیر - بنده اول اینکه باقی دکتر بیرنیا تذکر دادم و خواستم اهانتی کرده باشم، خواستم عرض کنم که وطن پرستی انحصاری نیست، جناب عالی که وطن پرست هستید ماهه هستیم، ولی فرمایشات آقای مهندس جفرودی را هم بنده قبول ندارم که ملت ایران تحت فشار است (مهندس جفرودی - بنده نگفتم تحت فشار هستم) (چند نفر از نمایندگان - چنین چیزی نگفتند) اینکه فرمودند مجبور هستیم، در خطر هستیم ریسک کردیم - هیچ همچو چیزی نیست، هیچ وجه من الوجوه چنین چیزی نیست، ما آزادانه برای حفظ منافع مملکت خودمان تصمیم گرفته ایم، خواهش میکنم این فرمایشات را نفرمایند مسا برای منافع خودمان اینکار را کرده ایم، تمام جهات و نکات کار را هم مطالعه کرده ایم، آورده ایم تقدیم آقایان کرده ایم، تصویب کردید اجرا میشود، تصویب فرمودید اجرا نمیشود (مهندس جفرودی - بنده چنین چیزی نگفتم) بنده گفتم که مجبور نیستیم، شما گفتید که ریسک کردیم.

دادم. عمیدلی نوری - بنده پیشنهادی دارم. بنده نماینده ام. بنده اطلاع باینان می دهم که با اندازه هر یک از آقایان نمایندگان منم وطن پرست هستم (صحیح است) یک اساسی را در دنیا که تراست و کارتها پشت سرش هست ایران جوان پیشقدم شده است و دارد برهم میزند، برای این کار باید دولت ملت ایران هم یک ریسکی بکند، ملاحظه میکنید اگر شما قبول دارید که اصل ۲۵ و ۵۰ اصل ۵۰ - ۵۰ را دارد بهم میزند و ما میرویم اصل ۵۰ - ۵۰ را بهم میزنیم و منافع ملت ایران دارد بیشتر میشود و ما بعنوان ملتی که روز گذشته حقوقش تضییع شده بسایه برویم دنبال گرفتن حقوقمان، اگر فکر میکنید که ما آن چنان مردمی هستیم که مانند ملل متری ممکن است همت داشته باشیم و حقوقمان را بگیریم، باید یک امتیاز کوچکی بدهیم که فردا بتوانیم فتنان را بفروسیم، شمارد مقابل این امتیاز کوچک بعنوان یک نماینده وطن پرست میخواهم بینم بعنوان یک فرد مطلع و نماینده وطن پرست چه پیشنهادی دارید. اگر شما میخواهید بگذارید بماند ممکن است چنین پیشنهادی و موقعیتی دیگر برای ملت ایران پیش نیاید این یک مسأله ای است که بنده در مقابل آن واقع شده ام و نمیتوانم باین آسانی بگذرم.

رئیس - اینجا یک اشتباهی برای آقایان پیدا شده مثل اینکه امتیازی بیک شرکت داده میشود و این امتیاز نیست، این شرکت ملت ایران است با یک شرکت

عبارتی کسی مخالف نیست؟ (اظهاری نشد)

رای میگیریم، آقایانی که موافقت قیام کنند (همه کثیری برخاستند) تصویب شد رای گرفته می شود، ماده واحده، آقایانی که با ماده واحده و ضمیمه آن موافقت قیام کنند (اغلب قیام نمودند) تصویب شد.

۷. طرح و تصویب لایحه اجازه استخدام معلمین و کارمندان فنی و خد، متغز اربان جز جهت مدارس جدید

رئیس - لایحه ایست از طرف وزارت فرهنگ فراتر می شود (بشرح زیر خوانده شد) ریاست محترم مجلس شورای ملی، خاطر عالی مستحضراست که همه ساله عده ای مدارس جدید باید تأسیس شود و علاوه بر بعضی از معلمان و خدمتگزاران جزو بازنشسته می شوند یا از خدمت مستعفی می گردند که بجای آنان باید معلمین و خدمتگزاران جدید استخدام نمود علاوه بر این ایجاد و توسعه مدارس کشاورزی و حرفه ای و تکمیل معلمین دانشکده های شهرستان ها احتیاج با استخدام جدید می باشد. اینک برای تحصیل مجوز استخدام اشخاص مورد احتیاج ماده واحده زیر را با قید و فوریت تقدیم نموده تقاضای تصویب آن را می نمایم:

ماده واحده - بوزارت فرهنگ اجازه داده می شود برای تأسیس مدارس جدید و تکمیل و توسعه آموزشگاه های موجود و تکمیل معلمین دانشکده ها در حدود اعتبار موجود در بودجه مصوب سال ۲۶ وزارت فرهنگ معلمین و کارمندان فنی مورد نیاز داشته است که چندین سال درس داد بالاخره تدریس برایش یک امر عادی می شود که اتوماتیکمان بدون اینکه قوانین مربوط استخدام و بکار بکار در مورد خدمتگزاران جزء و کارمندان فنی از قبیل ماشین نویس و راننده اتومبیل و راننده وسایل موتوری کشاورزی و تلفنچی در درجه اول باید از کارمندان فنی و خدمتگزاران جزء اضافی سایر وزارتخانه ها استفاده شود.

وزیر فرهنگ - مهرا ن وزیر دارائی - ناصر نخست وزیر - دکتر اقبال

رئیس - آقای پردلی

و نتیجه نگر فتن از کار اطفال و مدارس است، دوم اینکه من از سازمان و تشکیلات ادرا ت اطلاعی ندارم آنچه بچشم می بینم این است که در شهرستانها می بینم توی هر اطافی چندتا میز گذاشته اند همه نشسته اند مشغول سیگار کشیدن و حرفهای خارج زدن هستند، کمتر بکارهایی که مشغول هستند می رسند و کاری میکنند بنده عرض می کنم که از این بی کار ها عده ای را بفرستید تا در مدارس ابتدائی تدریس کنند و یک مبلغ پولی را پس انداز بکنید که وزارت فرهنگ بمصرف کارهای لازم برساند، سوم اینکه خوبست دولت یک تصویب نامه ای بگذارند که در شهرستانها در سایر ادارات ایسانسیه هائی که هستند هفته ای یکساعت دو ساعت فوق سه ساعت بیایند عملاً یک کارمندی انجام بدهند یعنی بچه های مردم را درس بدهند و یا در شهرستانهای بزرگ که ایسانسیه زیاد است این استفاده از وجود آنها بشود و بمعلمین وزارت فرهنگ کمک بشود. چهارم راجع با استخدام تجربیاتی که ما داریم برای هر شهرستان که معلم استخدام می شود خوبست وزارت فرهنگ چنانچه اشخاص واجد شرایط در محل باشند همانجا استخدام کنند نه در مرکز استانها برای اینکه در مراکز استانها از تمام شهرستانها می آیند و بعد بهزار وسیله متبث می شوند که بروند، مرخصی میروند و اظهار کسالت میکنند و بالاخره نتیجه گرفته نمی شود در این قسمت وزارت فرهنگ خوب است توجه داشته باشد. پنجم آقایان راجع بپایانستگی است معلمی که چندین سال درس داد بالاخره تدریس برایش یک امر عادی می شود که اتوماتیکمان بدون اینکه قوانین مربوط استخدام و بکار بکار در مورد خدمتگزاران جزء و کارمندان فنی از قبیل ماشین نویس و راننده اتومبیل و راننده وسایل موتوری کشاورزی و تلفنچی در درجه اول باید از کارمندان فنی و خدمتگزاران جزء اضافی سایر وزارتخانه ها استفاده شود.

وزیر فرهنگ - مهرا ن وزیر دارائی - ناصر نخست وزیر - دکتر اقبال

باشد (عنده نمایندگان) (چند نفر از نمایندگان - حدا کتورش چقدر؟) من حداقل مجازات را اعدام میدانم، این عقیده بنده بود. (یکی از نمایندگان - اکثر چیست؟) رئیس - بگذارید صحبت کنند، پردلی - عرض کنم مقام ریاست فرمودند که من حرفهایم را زود بزنم و مختصر بگویم، البته امرشان واجب الاطاعه است. رئیس - من نگفتم کم صحبت کنید، من گفتم صحبتتان را بکنید. پردلی - تغییر، آقای نقیب از قول شما گفتند، امروز آقای نخست وزیر اینجا تشریف دارند چنانچه مقام ریاست اجازه فرمایند و آقایان مایل باشند چند کلمه از دادشاه عرض کنم. رئیس - نه، مربوط لایحه نیست، در لایحه هر چه میخواهید صحبت کنید، پردلی - پس دیگر عرضی ندارم. رئیس - آقای صدر زاده موافقت فرمایند. صدر زاده - در جلسه گذشته تذکر داده بواسطه افزایشی که در عده معلمین هست، مخصوصاً در بعضی از آمارها بنده دیدم در سال جاری شاید متجاوز از ۱۵۰ هزار نفر بنده معلمین افزوده میشود و بنابراین مسلم است که احتیاج وافر و باموز کار و دانشیار و اینها پیدا خواهیم کرد و البته آقایان در نظر دارند که اول همراهم هم باید این سازمان های مدارس تکمیل بشود و شروع بکار بکنیم، ما هم دیگر وقتی نداریم و این بهترین وقتی است که میتوانیم باین لایحه رای بدهیم تا وزارت فرهنگ تشکیلات فرهنگی خودش را مطابق احتیاجات عمومی تکمیل بکند اما نکته ای که آقای پردلی فرمودند راجع باینکه شهرستانها را مورد توجه قرار بدهند این یک نکته صحیحی است و تصور میکنم تمام آقایان در این مطلب هم عقیده باشند (صحیح است) بنده از باب نمونه عرض میکنم البته مربوط بموضوع بهداری است از لارستان نامه ای نوشته بودند راجع به بیمارستان در آنجا وزارت بهداری در جواب نامه مینویسد که محل تعیین شده زمین هم مردم داده اند ولی فعلاً اعتباری نیست، ملاحظه فرمایند در نواحی تهران، سد کرج، سد لار، کارخانه چیت سازی از این حرفها می شود اتوماتیک در ناحیه جنوب یک بیمارستان می خواهند بسازند آنهم سازمان برنامه اعتبار ندارد، من از جناب آقای وزیر فرهنگ تمنی میکنم که این روش را در وزارت فرهنگ دیگر معمول نکنند، شهرستانها، نقاط دور دست را مورد توجه قرار بدهند، آنها را هم از نعمت فرهنگ و بهداری بهره مند سازند (صحیح است) رئیس - آقای مرآت اسفندیاری مخالفید؟

رئیس - آقای مرآت اسفندیاری

مرآت اسفندیاری - بلی رئیس - بفرمایند. مرآت اسفندیاری - بنده یک عرایضی داشتم که میخواستم مفصل ذکر کنم ولی چون وقت تنگ است و آقایان خسته هستند مختصر میکنم، عرض کنم راجع به لایحه ای که بمجلس تقدیم شده لایحه ایست و اقامت لازم ولی توجه بیک نکته ای هم باید درش شود و مستلزم است که صحبتی در اطرافش بشود و آن موضوع فقدان دبیر و آموزگار کافی در استانها و شهرستانها است این لایحه ای که تقدیم شده لایحه ای نیست که جدید باشد، هر سال وزارت فرهنگ اضافه می کند، هر سال دبیر و آموزگار برای وزارت فرهنگ می گیرد ولی اگر توجه بفرمایید هیچ استانی نیست که دبیر کافی داشته باشد، الان استان کرمان سه سال تمام است جای ۲۰ نفر دبیر خالی دارد، مرتب بنده خودم خدمت آقای وزیر فرهنگ رسیدم، گزارش شده شهرستان و استان کرمان نه آموزگار داره نه دبیر و تهران بیشترین چقدر آموزگار و دبیر بکار هست، استدعا می کنم آقای وزیر فرهنگ تشریف بیآورند آمار دبیر و آموزگاری که بیکار در تهران میگردند بنده اطلاع دارم. کتب استانها توجه فرمایند چون والدین اطفال تمول اینرا ندارند که فرزندان خودشان را بدون سرپرست باینجا بفرستند و در اثر هدم سرپرست مواجه بشوند باینک اشکالات و فساد اخلاق، این را توجه فرمایند که یک نکته بزرگی است، حضرتعالی تمام مراحل خدمتی خودتان را از پائین طی فرمودید، مشکلات و دردهای مردم را باید بهتر تشخیص بدهید لزومی نمی بینم تا زمانی که استان کرمان و سایر استانها کادر دبیری و آموزگاریش بر نشده شما در تهران اینقدر دبیر و آموزگار استخدام فرمایند، ما باین لایحه رای میدهم ولی اول بگذارید کادر لویات بر شود و بعد بهتران بپردازید (احسنست) رئیس - آقای وزیر فرهنگ وزیر فرهنگ و آموزگاران شهرستانها هست و در تأیید بنده هم هست (احسنست) و علت تقدیم این لایحه یکی همین مسئله است که ما مجوز استخدام داشته باشیم که کادر معلمین را تکمیل بکنیم ولی یک نکته ای را باید حضور کوشش را در تربیت معلمی کنیم و هر سال شاید متجاوز از چهار صد هزار و پانصد نفر معلم تربیت می کنیم ولی یکسایه مدارس و دفتری که همه مردم نسبت بتر بیت فرزندان شان دارند بدرجه ایست که این معلمینی که ما تربیت می کنیم کافی برای رفع احتیاج نیست، این است که همیشه شهرستانها و همچنین وسط را احتیاج معلم جدید دارند بنده چون همه آقایان از توجه بنده نسبت

رئیس - آقای مرآت اسفندیاری

بشهرستانها واقف هستند و میدانند که مال کوشش را کرده ایم، باینکه احتیاجات شهر - استانها در درجه اول تکمیل بشود در این باب عرضی نمی‌کنم و اطمینان می‌دهم مخصوصاً در مورد قانون مکلف است پنج سال اول خدمتش را در شهرستانها انجام بدهد بنابر این منظور آقا کاملاً تأمین است.

رئیس - پیشنهادی برای کفایت مذاکرات رسیده قرائت می‌شود. (شرح زیر قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی، پیشنهاد مینمایم مذاکرات در اطراف لایحه وزارت فرهنگ کافی باشد. سعید مهدوی (عددای از نمایندگان - مخالفی ندارد، موافقم توضیح نمی‌خواهد. مهدی از باب - توضیح لازم ندارد برای می‌دهم)

رئیس - آقای سعید مهدوی.

در اطراف این لایحه بحث کافی شده و مطالعه لازم بعمل آمده و همه آقایان هم موافقت کرده اند و در تصویب بشود بنابر این بنده پیشنهاد کفایت مذاکرات کردم، فقط از موقع استفاده می‌کنم و عرض می‌کنم در شهرستانها معمولاً در اول سال مدارس و کلاسها افتتاح میشود و متأسفانه از مرکز بوقوع دیر و آموزش کار نرسیده وقت شاگردان تلف می‌شود این لایحه در اینجا تصویب می‌شود سنا هم تصویب می‌کند و این را در نظر بگیرید که در اول سال تحصیلی دیر در شهرستانها موجود باشد که وقت شاگردان تلف نشود، اغلب اتفاق می‌افتد که چهار، پنج ماه کلاسها دایر است ولی هنوز دیر مربوطه حاضر نشده است، خواستم این تذکر را بدهم که آقایان زودتر رای بدهند.

رئیس - آقای خلعتبری (مخالفی نیست رأی گرفته میشود بکفایت مذاکرات آقایانی که موافقت قیام فرمایند) (اغلب برخاستند) تصویب شد، در پیشنهاد رسیده قرائت می‌شود (شرح زیر خوانده شد)

تبصره - وزارت فرهنگ میتواند برای کسر دبیران ولایات از دبیران لیسانسیه بازنشسته که سن آنان بهشت سال نرسیده استفاده نماید. دولت آبادی

رئیس - آقای دولت آبادی

دولت آبادی - مطلبی که اینجا مورد توجه همه است و امروز بحث شد این است که دبیر کم داریم شکایات ولایات تذکرات آقایان نمایندگان همه روی کمبود دبیر است مخصوصاً برای ولایات این پیشنهادی که بنده کردم برای این است که عدهای بارنشسته شده اند اینها را وزارت فرهنگ بتواند بکار عودت بکند و از وجودشان استفاده بشود در این موضوع بنده با جناب

آقای وزیر فرهنگ هم صحبت کردم و برای همین است که در پیشنهادم تذکره شدم برای تکمیل کادر دبیری ولایات از وجود بازنشسته‌ها استفاده کنند و از اینها بموجب قانون مکلف است پنج سال اول خدمتش را در شهرستانها انجام بدهد بنابر این منظور آقا کاملاً تأمین است.

رئیس - آقای وزیر فرهنگ

وزیر فرهنگ - بنده با این پیشنهاد بدو شرط موافقت میکنم باینکه بازنشسته‌ها توانائی کار داشته باشند دوم اینکه برای خدمت شهرستانها بروند این دو شرط بنده موافقم.

دولت آبادی - نظر خود بنده هم همین است.

رئیس - رأی گرفته میشود باین پیشنهاد آقایانی که موافقت قیام کنند (اغلب برخاستند) تصویب شد پیشنهاد دیگری قرائت میشود (شرح زیر خوانده شد)

رئیس - این مستلزم خرج است آن پیشنهادهای دیگر قرائت کنید (شرح زیر قرائت کردید)

اینجا پیشنهاد مینمایم در ماده واحده فرهنگ در سطر ۴ بعد از کلمه بز شکیار جمله (مهندس - راننده - کمک پرستار و آشیز و اطو کش و رختشویی) اضافه شود د کتر امین

رئیس - این مستلزم خرج است آن پیشنهادهای دیگر قرائت کنید (شرح زیر قرائت کردید)

مهندس، یزشک، بز شکیار نیستند، اغلب کارمندان پائین هستند دیگر اینکه در قسمت استند و دانشیار، رئیس درمانگاه حذف شده است رئیس درمانگاه يك کسی که در دانشگاه مشغول است و بعد از استاد و دانشیار او است که کار تعلیماتی دارد بملاوه مهندس راننده، کمک راننده، اینها را باید مطابق بودجه اینکه دارند بتوانند استخدام کنند، بنده خواستم تذکر بدهم بجناب آقای وزیر فرهنگ که خودشان هم اطلاع باین اشکالات دارند موافقت فرمایند که این پیشنهاد تصویب شود.

رئیس - آقای وزیر فرهنگ

وزیر فرهنگ - راجع باینکه در قانون ذکر مشاغل مختلف شود مثل اطو کش و رختشویی بنده خیال میکنم که ضروری نیست چون معمولاً مستخدم جزو اطلاق میکنم بجهت این اشخاص مختلف که این مشاغل را دارند بنا بر این بنظر بنده ضرورت ندارد، دوم اینکه در قسمت دانشیار و استاد رئیس درمانگاه راهم اضافه کنیم رئیس درمانگاه در همان کادر تعلیماتی است، وقتی میگوئیم استاد، معلم، دانشیار شامل تمام این طبقات است و اگر خواسته باشیم مشاغل را یکی یکی ذکر کنیم این خیلی طولانی خواهد شد بنظر بنده نظر آقا تأمین است اما اینکه میفرمائید اجازه قانونی داده بشود بدانها که استخدام بکنند بنظر بنده يك قوانینی فلا هست و این قوانین هم مانع وزادهای برای آنها نیست اگر تا کنون اشکالی بوده از لحاظ نبودن مجوز قانونی برای استخدام بوده والا از لحاظ تشریفات استخدام اشکالی برای گرفتن عوض او نهایت درجه چهار اشکال میشوند چون اگر آشیزی فوت کرد بالاخره باید در بیمارستان آشیزی باشد که بتواند غذا بپزد خوب این را از نظر بنده عرض میکنم بودجه ای که با نظر وزارت فرهنگ و با نظر کمیسیون بودجه تصویب شده آن تعداد کارمندان و خدمتگزارانی که تصویب شده بتوانند استخدام بکنند اینک نوشته اند از سایر وزارتخانه‌ها متأسفانه روی تجربه ای که بنده عرض کردم سایر وزارتخانه‌ها کارمندان خوششان را نمیدهند، هیچ مؤسسه‌ای، هیچ وزارتخانه‌ای حاضر نمیشود که کارمند خوش را بوزارتخانه دیگری منتقل کند و با اغلب کارمندان زائد خود را در اختیار وزارت کار گذاشته اند و این عده متأسفانه نمیتوانند در مؤسسات فرهنگی بکار بکنند و اینها را وزارتخانه‌ها از سر خودشان رفع کرده اند بنا بر این نمیشود گفت اینها بیایند در وزارت فرهنگ مؤسسات فرهنگی چون در این قبیل کارها از نظر سوابق اخلاقی و کارهای مهم علمی حتماً باید از کسانی استفاده بشود که صلاحیت داشته باشند و بملاوه این هم اغلب کارمندان اداری هستند، هیچ وقت

با اجازه آقایان نمایندگان بعداً عرض خواهم کرد بزرگترین مسبب نارضایتی مردم و بدبین شدن باوضاع مملکت صرفاً دستگاه دولت است و بس (صحیح است) بنده در پیرامون این مطلب هر وقت موقعی پیش آمد حضور آقایان عرض خواهم کرد متأسفانه بعضی اوقات یابنده نمی‌توانم مطلب را آن طوری که باید ادا کنم یا اینکه مستعین نخواسته اند مطلب را آنچنان که هست بگویند و یا شنیده اند و سوء تفاهمی پیش آمده، وقتی عرض می‌کنم که تشکیلات خوب نیست دلیل این نیست که همه ما مورین بد هستند ولی تشکیلات بد ما مورین راهم بسوی بدی سوق میدهد، در جلسه گذشته راجع باینکه مستخدم اضافی استخدام نشود عرضی کردم و برخلاف عده جناب آقای نخست وزیر که قرار بود در ادبوشمیری بخوانند رادیو شروع بشمیری خواندن کرد بدون اینکه مطلب بنده را بگویند و قصد هم بود که مطلب بنده خوانده نشود پاسخ جناب آقای نخست وزیر را دایر بر اینکه هر کس میآید تقاضائی میکند اگر تقاضایش انجام بشود میگوید مملکت بهشت است و هر وقت تقاضایش انجام نشود میگوید مملکت جهنم شده چندین بار در رادیو گفته شد که بعقیده بنده صحیح نبود و اما راجع باین لایحه قانونی در وزارتخانه های مختلف، ستون مستخدمین جزئی که جلو اطاقها نشسته اند و جرت میزنند بنظر آقایان رسیده است و این بیچاره‌هایی که ما اسمش را میگذازم استثمار میکنیم، استثمار میکنیم، چه میکنیم باین حقوقی که امروز يك فرد قادر نیست معاشش را بگذراند موظف میکنیم جلو اطاق بنشینند و از وظیفه خود منحرف نشود اگر عده دیگری هم با اسم مستخدم جزو آنها اضافه بکنیم بخدا صحیح نیست بعد هم فردا قانونی می‌آورند که چون حقوق آنها نرسید بیاییم حقوق آنها را بالا ببریم و چون بحق است باید این را قبول بکنیم، اگر قبول فرمایند خود بنده اینکار را قبول میکنم از هزاران اشخاصی که بنام بازرسی، بازرسی ویژه، بازرسی عالی در خیابانها میگردند و هیچ کاری نمی‌کنند و همچنین تجار و باقال و سبزی فروش که حکم مستخدم جزئی در جیبشان هست و مشغول کسب خودشان هستند خدمتتان معرفی میکنم پیشنهاد بنده این بود که دولت اولین کاری که میکند بیاید و با کمال صمیمیت وزراء دور هم بنشینند، البته زحمت

دارد ولی بی‌زحمت هم نمیشود وزارت کرد تعداد زیادی کارمندان خودشان را بنحوی که مورد قبول وزارت فرهنگ باشد، وزارت فرهنگ تحویل بدهند، وزارت فرهنگ هم کلاسهای آموزشی برای آنها باز بکند جای آوردن بعنوان مستخدم جزئی یا رانندگی که اداره شهربانی و راهنمائی در عرض بیست روز تصدیق میدهد و امثال اینکارها کار مشکلی نیست برای ماشین تحریر نویسی یا پیشخدمت جزئی، پارخوشنوی و امثال اینها همین پیشخدمت های سایر وزارتخانه‌ها را بکار بکارند حقوق اینها را هم زیادتر بکنند که بزندگیشان برسند بهتر از این است بنده پیشنهاد کردم که اجازه بفرمائید زیادی مستخدمین سایر ادارات بوزارت فرهنگ انتقال پیدا کنند که مورد استفاده قرار بگیرند این پیشنهاد بنده است موکول بنظر میادک است.

رئیس - آقای ارباب مخالفید؟ (مهدی ارباب - بلی) بفرمائید.

مهدی ارباب - عرض کنم اصل منظور ایشان صحیح است اما هر کس نمیتواند دبیر آموزگار بشود و هر کس نمیتواند دبیر تقاضایش انجام نشود میگوید مملکت جهنم شده چندین بار در رادیو گفته شد که بعقیده بنده صحیح نبود و اما راجع باین لایحه قانونی در وزارتخانه های مختلف، ستون مستخدمین جزئی که جلو اطاقها نشسته اند و جرت میزنند بنظر آقایان رسیده است و این بیچاره‌هایی که ما اسمش را میگذازم استثمار میکنیم، استثمار میکنیم، چه میکنیم باین حقوقی که امروز يك فرد قادر نیست معاشش را بگذراند موظف میکنیم جلو اطاق بنشینند و از وظیفه خود منحرف نشود اگر عده دیگری هم با اسم مستخدم جزو آنها اضافه بکنیم بخدا صحیح نیست بعد هم فردا قانونی می‌آورند که چون حقوق آنها نرسید بیاییم حقوق آنها را بالا ببریم و چون بحق است باید این را قبول بکنیم، اگر قبول فرمایند خود بنده اینکار را قبول میکنم از هزاران اشخاصی که بنام بازرسی، بازرسی ویژه، بازرسی عالی در خیابانها میگردند و هیچ کاری نمی‌کنند و همچنین تجار و باقال و سبزی فروش که حکم مستخدم جزئی در جیبشان هست و مشغول کسب خودشان هستند خدمتتان معرفی میکنم پیشنهاد بنده این بود که دولت اولین کاری که میکند بیاید و با کمال صمیمیت وزراء دور هم بنشینند، البته زحمت

از کارمندان سایر وزارتخانه‌ها استفاده بکنیم و انشاءالله برای قسمت دای دیگر هم استفاده میکنیم، سعی خواهیم کرد که اشخاصیکه صلاحیت اخلاقی داشته باشند از آنها برای خدمت مملتی استفاده کنیم

رئیس - آقای رامید

رامید - بنده با اعتماد اینک فرمایش آقای وزیر فرهنگ اجرایی شود پس گرفتم

رئیس - پیشنهاد دیگر قرائت می‌شود (شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد می‌نمایم تبصره ذیل علاوه شود:

تبصره - از این تاریخ انتخاب رؤسای دانشگاه و دانشکده‌های شهرستانها بر طبق رويه اینکه در دانشگاه تهران معمول است انجام شود. د کتر مشیر فاطمی

رئیس - آقای د کتر مشیر فاطمی

د کتر مشیر فاطمی - بنده چون آقایان خسته هستند زیاد توضیح ندارم يك قانونی که خود آقایان گذرانده اند برای دانشگاه تهران و بنده خیال میکنم امروز در این لایحه بهترین وسیله بود که همین رویه را برای شهرستانها هم عمل کنند (د کتر امین - عمل شده) نشده است

رئیس - آقای وزیر فرهنگ

وزیر فرهنگ - بنده باید عرض کنم که نظر جناب آقای د کتر مشیر فاطمی در قوانین موجود تأمین است یعنی هر دانشکده ای که شورای دانشکده رسمی پیدا کند میتواند رئیس انتخاب کند بنابر این همان عملی که دانشگاه تهران میکند همین است که میفرمائید یعنی وقتی شورای دانشکده رسمیت پیدا کند رئیس را انتخاب بکند و الان همین عمل میشود. بعضی دانشگاه‌هایی که شورایشان رسمیت پیدا کرده خودشان این کار را میکنند یعنی تعداد استادشان بعد تصاحب رسیده خودشان رؤسایشان را انتخاب میکنند و نظر شما تأمین است.

د کتر مشیر فاطمی - بنده پیشنهاد خودم را پس گرفتم.

رئیس - کلیات آخر مطرح است.

آقای ارسلان خلعتبری

ارسلان خلعتبری - بنده يك دقیقه عرض دارم عرض کنم به آقای وزیر فرهنگ می‌خواهم تذکر آ عرض کنم این زیادی کار و خرج و تشکیلات و رسیدن

بکارها برای اینست که ما خودمان در کارهایمان يك کارهای زائدی را قبول میکنیم کار که زیاد شد آنوقت خرج زیاد میشود اشکالات زیاد میشود، احتیاجات هم زیاد میشود علت العلل خرابی یعنی علت اینکه فرهنگ بتشکیلات زیادی محتاج است برنامه‌های زائد وزارت فرهنگ است. برنامه‌های درسی فرهنگ را اگر دقت بفرمائید بنظر من چهل درصدش زیادی است مخصوصاً برای دختران این برنامه اضافی است و این برنامه‌های زیادی معلم زیادتر و خرج زیادتر میخواهد اگر در این دو ماه جناب آقای وزیر فرهنگ هست کنند این برنامه‌های اضافی را از برنامه‌های فرهنگ حذف کنند يك تشکیلات فعلی فرهنگ مملکت برای ولایات در اختیارشان خواهد بود.

رئیس - آقای وزیر فرهنگ

وزیر فرهنگ - بنده از نظریاتی که فرمودید خیلی متشکرم البته برای تجدید نظری در برنامه مشغول اقدام هستیم و این يك کاری است که باید با مطالعه دقیق انجام داد ولی اینکه فرمودند که تجدید نظر در برنامه‌ها موجب میشود که يك عده معلم در اختیار ما قرار بگیرد اینطور نیست برای اینکه در حال معصل روزی پنج ساعت باید درس بخواند منتهی این دسر را بخواند در سر دیگری خواهد خواند در هر صورت

رئیس - رأی گرفته میشود بلاجه فرهنگ مربوط به معملین آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اغلب برخاستند) تصویب شد مجلس سنا فرستاده میشود

۶- تعیین موقع جلسه بعد ختم جلسه

رئیس - نظر باینکه در این ماه مرداد آقایان نتوانسته اند از مرخصی استفاده بکنند آن حدی که ممکن است جلسه تعطیل شود تا بازآمده مهرماه است بنابر این جلسه را ختم میکنیم جلسه آینده پنجشنبه ۱۱ مهرماه خواهد بود

(مجلس یکساعت و ده دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی رضاحکمت

سؤالات نمایندگان

مقام ریاست معظم مجلس شورای ملی مستدعی است امر فرمایند در مودد مقرر دولت (جناب آقای نخست وزیر) پاسخ بسؤال زیر بدهد خورده مالکین سیستان که محصول و خانه شان طعمه آب شده و قسمتی ۳ سال است گرفتار آب بری میباشند از دو جهت از سیستان بتدریج کوچ میکنند.

۱- نهان دارنده بذر که بتوانند بزندگی و رعیتی و زراعتشان در زابل ادامه دهند.

۲- همتر اینکه امیدوار نیستند در سال آتی به مصون باشند زیرا کشاورزی طبق سنت معمول سیستان وظیفه اش را انجام نمی دهد از لحاظ ایجاد سد های خاکی و وسعت مجاری فاضل آبها و کنترل آب و رعایت های لازم در موقع بالا کشیدن و انداختن نهته های سد ها و گماردن مأمورین مغرض و آلوده برخلاف نص صریح قانون و انتفاع شخصی در قبالتنک کردن مجاری فاضل آبها و غیره.

آیا بجهت طریق کمک لازم و کفافی به آسیب دیدگان چند ساله خواهد شد که بتوانند زندگی و زراعت کنند و دنبال نان جلاوی وطن شوند.

دیگر اینکه اگر کشاورزی مسئولیتی دارد مسئول کیست و چه مقامی باید مؤاخذه کند آیا بنا بحال تعقیب و مؤاخذه بعمل آمده یا خیر.

با تقدیم احترام- ابراهیم پردلی مقام ریاست معظم مجلس شورای ملی مستدعی است امر فرمایند جناب آقای وزیر راه در مودد مقرر برای پاسخ سؤال زیر حاضر شوند.

بعد از خرابی راه زابل آ. آ. یولی برای تعمیر داده شده یا خیر اگر داده شده یا اینکه اداره راه زاهدان زابل داده چه مبلغ بوده.

با تقدیم احترام- ابراهیم پردلی ریاست محترم مجلس شورای ملی متنی است با آقایان وزیر محترم دارائی و بازرگانی اطلاع داده شود تا برای جواب این سؤال در مجلس حضور بهم رسانند.

آیا در قبالت خرید ۲۵۰ تن چای داخله توسط محمد دانشمند تقاضای صدور جواز ورود چای خارجه توسط نامبرده شده است یا خیر در صورت تقاضا آیا جواز ادر گردیده است؟

سید شمس الدین فئات آبادی ریاست محترم مجلس شورای ملی متنی است دستور فرمایند جناب آقای دکتر مهران وزیر محترم فرهنگ برای پاسخ بسؤال زیر در مجلس شورای

ملی حاضر بشوند.

سؤال

در صورتیکه بیشتر از یکسال است طی تشریفات مخصوص تاسیس دانشکده کشاورزی رضائیه انجام یافته و پس از آن از دفتر مخصوص شاهنشاهی دستور موکد داده شده که وزارت فرهنگ مشغول اقدامات لازمه بشود و بعد اراضی لازمه را که وزارت فرهنگ درخواست نموده بود تهیه شده و تحویل داده شده بجهت علت تاحال جناب آقای وزیر فرهنگ در انجام این امر اقدامات موثری نفرموده اند.

دکتر فریدون افشار نماینده رضائیه مقام محترم ریاست مجلس شورای

ملی

متنی است مقرر فرمائید سؤال زیر بوزارت کشاورزی ارسال نمایند که برای توضیح و جواب در مجلس حضور بهم رسانند.

برای دفع آفت سن بجنورد که قریب یکماه و نیم است زراعت اهالی را تهدید مینماید با مراجعات مکرر اینجناب وشکایت اهالی و تا کید جناب آقای نخست وزیر چه اقدامی تاکنون از طرف وزارت کشاورزی بعمل آمده چنانچه اقدام عملی و موثری مبذول داشته اند برای رفع نگرانی و اطمینان خاطر اهالی محل توضیح فرمایند.

مقام ریاست معظم مجلس شورای ملی تمنا دارد بجناب آقای وزیر فرهنگ اطلاع فرمایند که بسؤال زیر پاسخ دهند.

نسبت با ج- رای تعلیمات اجباری در آذربایجان چه اقدامی بعمل آورده اند و برنامه شان نسبت بتعلیمات اجباری در کشور چیست؟

با احترامات - دکتر امین

مقام ریاست معظم مجلس شورای ملی تمنا دارد بجناب آقای وزیر فرهنگ اطلاع فرمایند که بسؤال زیر پاسخ دهند.

در خصوص دبستان ایرانیان اسلامبول که تنها مدرسه و مرکز تعلیمات ملی ایرانیان مقیم ترکیه میباشد چه اقدامی بعمل آورده اند و بودجه و وضعیت آنجا را معین فرمایند.

با احترامات - دکتر امین

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی متنی است مقرر فرمایند سؤال ذیل برای جواب بدولت ابلاغ شود.

کمک هائی که بوسیله اصل چهار به کشور ایران میشود برنامه های آن چه نحو تنظیم میگردد و چه اشخاص یا مؤسساتی در تهیه آن دخالت دارند

ارسالان خلعتبری

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی متنی است مقرر فرمایند سؤالات ذیل برای جواب گفتن بدولت ابلاغ شود

۱- معادل پنج میلیون دلار ماشین آلاتی که در بازارهای موسسه اصل چهار در مرکز و شهرستانها بدون استفاده مانده بوده و اخیراً بدولت تحویل شده از چه نوع وجه مقدار است - صورت تفصیلی و موجودی در مرکز و هر یک از شهرستانها را ممتنی است تعیین فرمایند.

۲- علت آنکه از ماشین آلات مزبور استفاده نشده و بر مردم و کشاورزان برای استفاده داده نشده چه بوده؟

۳- از ماشین آلات مزبور در آینده چه نحو استفاده خواهد شد؟

ارسالان خلعتبری مقام معظم ریاست مجلس شورای ملی

تمنا دارد بجناب آقای وزیر بهداری اطلاع فرمایند بسؤال زیر پاسخ دهند در خصوص مبارزه با مرض سل در آذربایجان چه اندامی بعمل آورده اند و نسبت به ساختمان آسایشگاه مساوین در آذربایجان چه اقدام کرده اند.

با تقدیم احترام- دکتر امین

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی

خواهشمندم بجناب آقای وزیر دارائی دستور فرمایند که برای جواب پاسخ زیر بمجلس شورای ملی حاضر شوند

در موقع عزیمت حجاج ایرانی برای زیارت بیت الله الحرام بانك ملی ایران جهت هر ریال سعودی بیست و یکریال و کثری دریافت داشته در صورتیکه ارزش ریال سعودی ببول ایران در کشور سعودی ۱۶ ریال و در کشورهای عراق- سوریا- لبنان ۱۵ ریال تسعیر میگردد علت اجحاف بانك ملی بحجاج ایرانی چه بوده است زیرا برای هر نفر از حجاج ایرانی مبلغ شش هزار ریال زیادترا از نرخ عادلانه کشورهای خاور میانه دریافت شده است

محمد رضا خرازی مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی

متمنی است دستور فرمائید سؤال ذیل دا بوزارت کشور ابلاغ فرمایند با آنکه مکرر تذکر داده شده مردم شهر تهران برای تصفیه حساب آب بها و عوارض ساختمان و قیر هفت هاب و اواثر مختلف شهرداری باید مراجعه کنند و این رویه باعث زحمت مردم است بجهت شهرداری تا کنون ترتیبی برای تغییر رویه فعلی نداده است

ارسالان خلعتبری مقام معظم ریاست مجلس شورای ملی

متمنی است مقرر فرمایند بوزارت فرهنگ ابلاغ گردد که در مودد قانونی برای جواب پرسش زیر در مجلس حضور یابند

۱- در آمد کل اوقاف در سال چه مبلغ است

۲- در آمد اوقاف کشور بجهت مصرف میرسد.

۳- در آمد و مخارج که در سال ۱۳۳۵ از وجوه مزبور بعمل آمده بجهت مبلغ بالغ است.

۴- آیا از درآمد اوقاف وجوهی بمنابین باشخاص علاوه بر آنچه در وقف نامه ها ذکر گردیده پرداخت میگردد یا خیر و اگر پرداخت میگردد اشخاص آن صورت داده شود.

سر لشکر کیکاوسی ریاست محترم مجلس شورای ملی

خواهشمندم ریاست بجناب آقای وزیر کار دستور فرمایند برای پاسخ بسؤالات زیر راجع باعصاب کارگران در آغا جاری و کوره یزخانه در مجلس شورای ملی حضور بهم رسانند.

۱- دستمزد کارگران مزبور چه مبلغ است؟ آیا حداقل دستمزد برای این کارگران وجود دارد یا خیر در صورت مثبت چه مبلغ میباشد.

۲- آیا بصحت دارد که در کوره یزخانه مزد کارگران از طریق مقاطعه کاری پرداخت میشود مستقیماً؟

۳- تقاضاهای کارگران مزبور چیست؟ و درباره آن دولت چه تصمیماتی اتخاذ کرده است.

۴- آیا بصحت دارد که در بعضی از مراکز صنعتی هنوز حداقل دستمزد اجرائی نشود

دکتر حسین بیرنیا مقام ریاست محترم مجلس شورای ملی

خواهشمندم مقرر فرمائید جناب آقای وزیر محترم فرهنگ در مجلس حضور بهم رسانند و بسؤال زیر پاسخ دهند.

در سال ۱۳۲۶ موقع تشریف فرمائی بنده گان اهل حضرت همایونی با ذره بجان از محل عطیه ملوکانه (کمک فرهنگ آذربایجان) که مبلغ ۲۰ هزار تومان بمنظور ساختمان بنای دبیرستان فرهنگ آستارا مسئولین وقت اختصاص داده بودند در آن موقع ساختمان مذکور شروع و بنای آن تقریباً یک متر از سطح زمین بالا آمده و در نتیجه عدم تکافو اعتبار از آنوقت ساختمان بحالت نیمه تمام باقی مانده و از بین می رود و با اینکه تکمیل ساختمان مکرر تعقیب شده است وزارت فرهنگ نه از محل اعتبار ساختمان خود به از محل کمک سازمان برنامه برای تکمیل ساختمان مذکور اقدام نکرده است خواهشمندم جناب آقای وزیر فرهنگ توضیح دهند که علت عدم کمک ساختمان نیمه تمام آستارا چه بوده است.

فضلعلی مهدی